

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

ŠTEVILKA 9., 10.

SEPTEMBER, OKTOBER 1926

LETNIK XLIX.

Izhaja šestkrat na leto kot dvomesečnik. Cena listu z glasbeno prilogo vred 35 Din, za dijake 20 Din, za Italijo 40 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo 12/L.

Dr. Josip Mantuani:

JANEZ PIERLUIGI IZ PALESTRINE.

Ob štiristoletnici njegovega rojstva.

(Dalje.)

Giovanni Pierluigi je bil rojen kot sin malega meščana v Palestrini. Starši so mu bili Sante Pierluigi in Marija, rojena Gismondi. Misliti si moramo njihove odnošaje podobno kakor jih imamo pri nas v malih mestih: Radovljici, Črnomlju, Ložu itd., kjer se bavijo naši meščani razen s svojimi poklicnimi opravili večinoma tudi s poljedelstvom.

Nekako 11 let star je prišel mladi Giovanni kot deček-pevec v zbor liberianske bazilike S. Maria Maggiore. Kdaj, tega ne vemo, pač pa znamo, da je bil 27. novembra l. 1537. že v zboru, kjer ga zasledujemo v aktih do l. 1542.¹⁹ Učitelja sta mu bila Nizozemec Firmin le Bel, kapelnik pri liberianski baziliki²⁰ in — do l. 1539. — tudi Rubino Mallapert.²¹ Od l. 1542.—1544. ni jasno, kje je bil. Z dne 28. oktobra l. 1544. imamo pogodbo, sklenjeno med njim in med stolnim kapitljem njegovega rojstnega mesta, ko je bil nameščen v stolnici kot kapelnik, organist in učitelj petja; dohodek enega kanonikata mu je bil nakazan kot plača. Tedaj je bil Pierluigi še nedoleten; v pogodbi se imenuje: »Johannes musicus, filius Sancti Petraloysii;« obvezal se je pa za vse življenje: »durante toto tempore suae vitae.«²² Po skoraj dve in polletnem službovanju se je poročil s hčerjo imovitega meščana, Lukrecijo Gori, dne 12. junija 1547. Z njo je dobil nezadolženo hišo s strojarno in drugimi pritiklinami: njive, travniki in vinograd.²³ Bil je torej gospodarsko trden.

¹⁹ Casimiri Raffaello, Giov. Pierluigi da Palestrina. Nuovi documenti biografici. Roma, I. (1918).

²⁰ Casimiri R., l. c.

²¹ Cametti Alberto, Rivista musicale italiana, 1922.

²² Weinmann, Palestrinas Géburtjahr, str. 16.

²³ Prim. Weinmann, Palestrina v: Musica sacra, 1925, str. 360. — Po Bainiju (Memorie storico — critiche) ali po Winterfeldu (Palestrina) posnetih posameznosti ne omenjam posebej pod črto, ker so splošno znane; navajam jih pa, kadar gre za nesoglasja ali preporne točke.

Dne 7. februarja 1550 je zasedel papeški prestol kardinal Gianmaria del Monte, kot Julij III. Od l. 1543. dalje je bil škof v Palestrini, je torej poznal Pierluigija in njegove zmožnosti. Zato je pač povzročil, da so ga poklicali v Rim kot zborovodjo v Julijevo kapelo (capella Giulia, ki jo je ustanovil papež Julij II.); to mesto je nastopil meseca septembra 1551. Bil je učitelj dečkov-pevcev (»magister puero-rum«), a je imel od kapitlja pri sv. Petru odlikujoč naslov: »kapelnik pri baziliki sv. Petra v Rimu.« — Leta 1554. je posvetil papežu Juliju III. prvo knjigo maš kot izbrane kompozicije (rhythmi exquisitiores). Papeževu priznanje je bilo to, da je odločil iz lastnega nagiba (motu proprio), naj se Pierluigi sprejme v zbor siktinske kapele, to pa brez predhodnih strožih izpitov, vzlic šibkemu glasu in ne oziraje se na dejstvo, da je bil oženjen. V nedeljo dne 13. januarja 1555 je vstopil v ta zbor — ne baš na veselje večine ostalih pevcev; kajti beležnik (punctator) Montalvo je pomočil pero v žolč, ko je vpisal Pierluigijev vstop, češ, da je novi pevec vstopil po naročilu papeževem, brez pritrditve pevcev.²⁴ Prišel je torej med nasprotnike. Nesreča je hotela, da je njegov pokrovitelj, Julij III., zatisnil oči že 23. marca 1555. Njegov naslednik, Marcel II., je bil izvoljen 9. aprila 1555. Ker je bil odobril odredbo Julija III. glede Pierluigija, je bil ta zavarovan zoper neprijateljsko stališče svojih pevskih tovarišev. To je pa trajalo samo 21 dni; kajti Marcel II. je ležal že 30. aprila 1555 na mrtvaškem odru. Sledil mu je nad 79 let stari kardinal Giovanni Pietro Caraffa, škof ostijski, kot Pavel IV. dne 23. maja 1555. Pobožen mož, a skrajno strog, tako, da je baje celo sv. Ignacij Lojolanski izjavil, ko so mu prinesli novico, da je Caraffa postal papež: »Kosti so se mi stresle v telesu.« Pavel IV. je vpostavil takoj posebno komisijo v svrhu, da dvigne cerkveno disciplino med duhovščino, kar je pač nameraval posredno že z ustavitvijo teantinske kongregacije (1524). S svojo reformo je hotel spraviti s sveta vse posledice renesančne dobe. Začel je v svojem obližju; tu je prišel na vrsto seveda tudi pevski zbor Sikstine. Sedaj pevskemu zboru ni bilo težavno dobiti razlogov za odstranitev neljubih tovarišev. Sklicavali so se na svoje privilegije in uveljavljali, da oženjeni pevci nimajo pravice do članstva sikstinskega zbora. Papež je videl v tem dejstvu, da so v Sikstini tudi oženjeni lajiki, »pohujšanje v bogoslužju in svetih cerkvenih zakonih«; 30. julija 1555 je zabeležil Montalvo: »Isti dan so bili izključeni iz kapele Lenart Barré in Dominik Ferabosco in Jan. Alojzij Palestrina, ker je papež tako zahteval in jim dal odlok iz lastnega nagiba, da ne smejo služiti dalje v kapeli, ker so oženjeni... To vse se je zgodilo v

²⁴ Montalvo je zapisal: »13. Jan. Dominica, eodem die fuit admissus in nobum (= novum) cantorem Ioannes de palestrina de mandatu (= mandato) Ss. D. Iulii absque ulo (= ullo) examine et secundum motum proprium, quod habebamus et absque consensu cantorum ingressus (= ingressus) fuit.« — Iz tega vpiska, pisanega v barbarski latinščini polni pogrškov, se vidi, da renesansa ni zapustila pri vseh sikstinskih pevcih svojih dobrih sledov. (Prim. Musica sacra, 1925, str. 361.)

prisotnosti vseh.²⁵ Pierluigi in njegova tovariša²⁶ so dobili pokojnino 6 skudov na mesec (po naši sedANJI valuti 2040 Din).

Pierluigi stopi za dva meseca v ozadje,²⁷ a medtem dobi mesto kapelnika pri lateranski baziliki in nastopi službo dne 1. oktobra 1555. Vodil je tamošnji zbor skoraj pet let, točneje 4 leta 10 mesecev, torej do začetka avgusta 1560.²⁸ Kje je bil od avgusta 1560 do marca 1561, ne vemo dosedaj.

Dne 1. marca 1561 je mojster kapelnik liberianske bazilike S. Maria Maggiore; poklical ga je tje ondotni kapitelj. V to dobo sodijo o b r a v n a v e tridentinskega koncila, tičoče se cerkvene glasbe. O tem bomo podrobneje govorili v drugem delu te razprave ter ugotovili Pierluigijev delež pri reformi.

Kot kapelnik liberianske bazilike je zložil Pierluigi večino svojih najpomembnejših kompozicij, ki pa niso bile vse takoj tiskane; mnogo izmed njih je bilo obelodanjenih šele po smrti velikega mojstra.²⁹ Službo pri liberianski baziliki je vršil Pierluigi — d o m n e v n o — do meseca oktobra 1566. Tedaj pa zapusti to mesto in prevzame vodstvo petja v rimskem semenišču (Seminarium Romanum), dasi je bilo kapelništvo tukaj precej slabeje plačano.³⁰ To bi bilo presenetljivo — kajti Pierluigi ni bil samo izvrsten glasbenik, ampak tudi praktičen gospodar in dober računar. Vzrok, da je zamenjal svojo dobro službo za slabejo, je bil ta, da sta stopila dva njegovih sinov, Angelo in Ridolfo, v rimsko semenišče. Dobro situirani mladeniči so morali plačevati oskrbo in študijske potrebščine. A z ozirom na očetovo službo v hiši sta dobila oba b r e z p l a č n i m e s t i . Ako bi bil Pierluigi ostal kapelnik liberianske bazilike, bi bil moral plačevati za oba sina in to bi ga bilo stalo neprimerno

²⁵ Weinmann v *Musica sacra*, 1925, str. 362. — Da-li je spravljeni 1. knjigo njegovih madrigalov (Roma, Dorico, 1555) v vzročno zvezo z odsloovitvijo iz sikstinske kapele, kakor menijo nekateri pisatelji, ni gotovo, vendar tudi ne izključeno. — Prim. tudi Ambros, *Geschichte der Musik*, IV², str. 7—8.

²⁶ Barré je bil član sikstinske kapele od 13. julija 1537 do 30. julija 1555, Ferabosco od 9. decembra 1550 do 30. julija 1555; Pierluigi je imel torej najkrajše službeno dobo. — Pokojnina 6 skudov nikakor ni bila tako revna, kakor se navadno piše.

²⁷ Baini trdi, da je obolel; morebiti. Kaj je bil vzrok, je drugo vprašanje.

²⁸ Weinmann v *Musica sacra*, 1925, str. 364. Najbrže je odpovedal svojo službo že s 1. avgustom; beležka tajnikova v knjigi odredb pa je datirana: 3. avgusta 1560 ter pravi, da je Pierluigi skoraj nenadoma (pene improviso) odšel. Iz kakšnih razlogov, ni znano.

²⁹ Weinmannove navedbe v *Musica sacra*, 1925, str. 364, kjer trdi, da je Pierluigi v tej dobi dal natisniti >I. in II. knjigo 4—8 glasnih motet, II. in III. knjigo maš, III. knjigo lamentacij itd., je treba popraviti, ker se ne ujema z bibliografskimi ugotovitvami; zdi se, da je Weinmann pozabil na dejstvo, da je Pierluigi zapustil službo v liberianski baziliki že leta 1566. Ponovil je navedbe prejšnjih poročevalcev, ki mislijo, da je mojster deloval pri S. Maria Maggiore do leta 1571., brez popravkov.

³⁰ Kapelništvo liberianske bazilike mu je neslo redno 6 skudov (= 2040 Din) na mesec, poleg prostega stanovanja; v semenišču je dobival samo po 5 skudov (1700 Din) mesečno, a brez prostega stanovanja.

več kakor 1 škudo gotovine in nekaj mesečne stanarine, tako, da je mož prišel z uspehom na svoj račun.³¹

To, kar je utrpel na svoji plači v semenišču, je pa dobil v zvišani meri po svoji stranski službi kot glasbenik kardinala d'Este; zdi se, da v semenišču tudi ni bil preobremenjen z delom.

Leta 1567. je Pierluigi vzel dejstvu, da je imel dva sinova v duhovskem semenišču, ki ju je moral podpirati na ta ali oni način, stopil v dogovor s cesarjem Maksom II. zaradi službe v dvornem pevskem zboru na Dunaju. Šlo je nedvomno za mesto prvega cesarskega kapelnika. Kajti 8. januarja 1567 je preminul Jakob V a e t, prvi kapelnik na dunajskem dvoru, star nad 77 let.³² Pierluigijev sloves je bil tedaj prodrl nedvomno tudi preko italijanskih meja; morebiti — in to je zelo verjetno, — da ga je hotel cesar Maks II. zvaбити na Dunaj. Dne 28. novembra 1567 poroča cesarski poslanik v Rimu, A r c o, svojemu vladarju, da je pevec Janez iz Palestrine voljan služiti njegovemu veličanstvu za 400 zlatih škudov³³ na leto. Storil je vse, da omili te zahteve, ampak zaman.³⁴ Da se je Pierluigiju posrečilo, priti na dunajski dvor proti zahtevani plači, bi bil seveda lahko vzdržaval svoja sinova v rimskem semenišču; večji pomen pa bi bila imela njegova umetnost, ker bi bila izraževala svoj vpliv z Dunaja tudi v provincije. — Ker mu pa ta namera ni uspela, je ostal kapelnik v semenišču do začetka leta 1571.

Meseca marca 1571 je umrl kapelnik pri sv. Petru Giovanni A n i - m u c c i a. Kapitelj je takoj pozval Pierluigija na njegovo mesto; meseca aprila ga dobimo zopet na onem koru, s katerega je bil začetkom meseca januarja 1555 premeščen v siktinsko kapelo. Pri sv. Petru je ostal sedaj do svoje smrti. A to ni bilo edino delo, ki je je vršil z vodstvom zbora in s poukom pevcev. Leta 1577. mu je naložil papež Gregor XIII. kočljivo delo: revizijo koralnih knjig,³⁵ delo, ki ga je stalo mnogo truda, skrbi in časa. — Od l. 1580. dalje je bil tudi ravnatelj in učitelj v glasbeni šoli, ki jo je ustanovil Giovanni Maria N a n i n o v Rimu in ki je dala rimski

³¹ W e i n m a n n vidi (Musica sacra, 1925, str. 365) v tem koraku dokaz najplemenitejše očetovske ljubezni.

³² V a e t je bil rojen v Flandriji okoli leta 1488.; leta 1499. je gojenec v Ypernu. Služil je na raznih krajih, a 1. decembra leta 1564. postal prvi kapelnik na cesarskem dvoru. — Podkapelnik je bil Filip de Monte (1521—1603).

³³ Vsota 400 zlatih škudov cerkvene države bi tvorila v naši veljavi 136.000 Din.

³⁴ P a s t o r, Geschichte der Päpste, VIII., str. 152. V izvorniku: »Il cantore Gio. di Palestrina si contenta di venir a servire la Mtà Vra per quattrocento scudi d'oro l'anno; io ho fatto quanto ho potuto per ridurlo ancora a meno, ma non ho potuto ottener più. Adesso aspetterò che la Mtà Vra mi commandi quello ho a fare circa quest' huomo, il quale mi vien lodato da molti.« — Zahteve so bile prevelike od strani mojstrove in cesar jih ni mogel izpolniti. Dne 3. januarja 1568 piše poslanik Arco cesarju med drugim: »Con Gio. di Palestrina non passerò più innanzi.« Dne 1. maja 1568 je nastopil službo 1. kapelnika Filip de Monte. — Iz tega se vidi, da skromnost ni bila Pierluigijeva prva značilnost; to se bo pokazalo še ponovno.

³⁵ O tem poroča obširno P. R a f a e l M o l i t o r v svoji knjigi: Die nachtridentinische Choralreform, itd., Leipzig, 1901/02, I, zvezek, str. 236 nsl.

smeri najodličnejše skladateljje.³⁶ A da bi bil sodeloval tudi pri pobožnostih oratorija, ki ga je vodil sv. Filip Neri, to se je pa izkazalo po najnovejših preiskavah kot nevzdržno.³⁷

V leto 1580. sodi dogodek, ki je moral napraviti globok vtis na Pierluigiijevo dušo: dne 22. julija mu je umrla žena Lukrecija po 33 letnem srečnem zakonu. To je povzročilo skoraj duševni prevrat pri mojstru: hotel je — v prvi žalosti — zapustiti svet in stopiti v duhovski stan. Meseca novembra — torej nekako štiri mesece po smrti svoje soproge — je vložil na papeža Gregorija XIII. naslovljeno prošnjo, da bi ga čimprej pripustil k duhovskemu posvečenju, vštivši presbiterat. Sv. oče sam je rešil prošnjo v smislu prosilca in zapisal na vlogo: »Fiat ut petitur« (zgodí se, kakor prosi); kot naslov za posvetitev mu je nakazal kapelniško mesto pri baziliki sv. Petra (»ad titulum magisterii Capellae Musices Basilicae«), a kot nadarbino štiri beneficije, ki so donašali 24 zlatnikov.³⁸

Dne 7. decembra 1580 je prejel Pierluigi tonzuro.³⁹ Tukaj je pa ostal. Domnevno so zahtevali po določenih tridentinskega cerkvenega zbora tudi dopolnitev njegove omike s teološkimi študijami — kar je bilo za skoraj 55 letnega moža pač prevelika naloga. Mogoče je pa tudi, da je gospodarsko pretehtaval, kako si pomaga v boljše razmere. Še ne 4 mesece po tonzuri si je premislil ter sklenil dne 28. marca leta 1581. drugi zakon z bogato vdovo Virginijo Dormuli, ko je bila prva žena komaj 8 mesecev in 7 dni mrtva. Druga žena mu je prinesla v zakon obsežno trgovino s kužuhovino.⁴⁰ Seve, da je dobil sedaj tudi sredstva za obelodanjenje svojih skladb, kajti od leta 1581.—1594. je dal na svetlo 15 knjig svojih umotvorov.⁴¹

Svoje bogate dohodke je pa uporabil v prvi vrsti za izboljšanje svojega ekonomskega položaja. Leta 1581. in 1582. je kupil tri zemljišča v Palestrini, leta 1584. več vinogradov, leta 1587. maslinjak, leta 1589. vinograd v Rimu, leta 1591. hlev in vrt v Palestrini. To je bilo gotovo

³⁶ Taki so n. pr. — da omenjam najvažnejše: — Gregorio Allegri, Antonio Cifra, Pier Francesco Valentini, Giov. Bernardino Nanino i. dr. v.

³⁷ Weinmann K. v.: Bericht über den I. musikwissenschaftlichen Kongreß in Leipzig, 1925. — Prim. tudi *Musica sacra*, 1925, str. 364.

³⁸ Ti zlatniki so morali biti nedvomno zlati goldinarji (fiorini d'oro) cerkvene države, ki so jih pogosto imenovali kratko »ducati«. En tak dukat je imel okroglo 32 g teže in — preračunjeno v našo sedanjo dinarsko valuto, — vrednost 1274 Din; tako da bi bili dohodki v gotovini znašali 50.576 Din na leto, ali 4214 Din 66 par na mesec; navadni cekini bi vrgli le 8400 Din.

³⁹ Prim. Weinmann, K. Palestrina v: *Musica sacra*, 1925, str. 365.

⁴⁰ Cametti, Alb., Giov. Pierluigi da Palestrina e il suo commercio di pellicerie, Roma, 1922. — Premoženje Virginije Pierluigi-Dormuli je razvidno iz njene oporoke; prim. K. Weinmann v: *Riemann-Festschrift. Gesammelte Studien Hugo Riemann zum 60. Geburtstage.* Hrsg. von C. Mennicke. Leipzig, 1909. — *Musica sacra*, 1925, str. 366.

⁴¹ Maše: 4. knjiga, 1582, — 5. knjiga, 1590, — 6. knjiga, 1594; — motete: 1. knjiga, 4 glasne, 1581, — 3 knjige 5—8 glasnih, 1583, 1584 in 1584 bis; — duhovni madrigali, 1. in 2. knjiga, 1581, 1594; — svetni madrigali: 2. knjiga, 1586; — lamentacije: 1 knjiga, 1588; — himni: 1589; ofertoriji: 1593; — magnificat: 2 knjigi, 1591; lavret. litanije: 1 knjiga, 1593.

lepo posestvo, na katerem se je dalo živeti tudi brez drugih dohodkov v gotovini. Zdi se pa, da Pierluigi ni bil zadovoljen s tem položajem, ampak je stremil za službami, ki bi mu vrgle večje prejemke v denarju.

V Mantovi se je odpravljajl kapelnik na dvoru vojvode Viljema, Naninov in Pierluigijev učenec, Francesco Suriano, v Rim. Vojvoda Viljem je hotel dobro nadomestilo in je vprašal po svojem poslaniku, škofu Aureliju Zibramantiju, našega mojstra, da-li bi bil pripravljen sprejeti vodstvo njegovega glasbenega zbora. Dne 13. aprila leta 1583. poroča škof Zibramanti svojemu suverênu, da je Pierluigi pripravljen služiti vojvodi.⁴² Zadnje pismo v tej zadevi je z dne 28. maja leta 1583.; pogajanja so se razbila. Kajti Pierluigijeve zahteve niso bile skromne; zahteval je potne (ali selitvene) stroške, vzdržavanje sedmeroglave družine in 200 cekinov na leto.⁴³ Ti pogoji so presegali knezova sredstva, namenjena negi glasbene umetnosti in — Pierluigi je ostal v Rimu, kjer si je marsikaj zaslužil poleg svojih rednih prejemkov. Že od leta 1581. je bil kapelnik kneza Buoncampagnija, poleg tega pa so mu donašale njegove tiskane skladbe dokaj honorarja in darov.⁴⁴ Najbrže je imel Pierluigi tudi v Rimu na plači, honorarjih in dohodkih iz svojih posestev take dohodke, kakršne je zahteval na Dunaju in v Mantovi.

Popolnoma nerazumljivo nam je zato, da je v predgovoru v prvi knjigi lamentacij,⁴⁵ ki jih je posvetil papežu Sikstu V., bridko tožil, kako je trpel p o m a n j k a n j e svoje žive dni in da niti najpotrebnejšega ni imel;⁴⁶ dejstvo pa je, da je bil vedno d o b r o preskrbljen, posebno odkar se je bil oženil.

Dne 25. aprila leta 1585. je Palestrina izvajal na čast novemu papežu Sikstu V. svojo mašo: »Tu es pastor ovium;« kmalu sta sledili še dve — morebiti najpomembnejši — maši: »Ecce ego Joannes« in »Assumpta est Maria«. Papež ga je hotel nagraditi s tem, da ga je nameraval imenovati kapelnikom sikstinskega zbora, a je naletel na odpor pevcev. Zato mu je

⁴² »(Pierluigi) non vuole mancar d'offrirsene pronto a venir à servirlac (namreč vojvodi). Haberl, P. X. v: Kirchenmusikalisches Jahrbuch, 1886, str. 41. — K. Weinmann v: Palestrina Geburtsjahr, str. 15.

⁴³ Zibramanti poroča: »Il Palestrina non ha voluto mai per modestia dichiararsi meco circa il suo salario et le spese, ma ha fatto con Msr. Don Annibale Capella dicendogli, che per levarsi di questa città, oltre la spesa del viaggio gli sarebbero necessari 200 ducati all'anno, di 10 giuli l'uno, et la spesa di 7 bocche...« Ti »dukatic« so bili navadni zlati, eden po 350 Din naše veljave, torej bi bil moral dobivati na leto 200 × 350 Din (= 70.000 Din) poleg proste oskrbe: stanovanja in prehrane za sedem glav, t. j. 1. za mojstra samega, 2. za njegovo soprogo, 3. za sina Higinija, 4. za sinaho Virginijo, roj. Guarnacci, 5. za malega nečaka Tomaža, 6. za služabnika in 7. za dekle.

⁴⁴ Na smrtni postelji je naročil svojemu sinu Higiniju, naj da čimprej v tisk njegova številna dela; v to svrho zapuša tudi toliko gotovine, ki so mu jo podarili veliki vojvoda toskanski, kardinal Aldobrandini in opat Antonij Baumeski.

⁴⁵ Lamentationum liber I. 4 voc... Romae, Alex. Gardane, 1588.

⁴⁶ Prim. Ambros, A. W., Geschichte der Musik, IV.², str. 5, ki brani revščino Pierluigijevo in polemizira zoper u s t m e n a obvestila svojega poročevalca Cicerchija, ki dokazuje neupravičenost tožbe.

leta 1586. podelil častni naslov skladatelja apostolske kapele (>compositore della capella Apostolica«).

Leta 1590. je posvetil peto knjigo maš vojvodi Viljemu V. bavarskemu; to je bil prvi izvenitalijanski knez, kateremu je Pierluigi posvetil eno svojih del.⁴⁷

Gregoriju XIV., ki je zasedel prestol sv. Petra 5. decembra leta 1590., je posvetil naš mojster leta 1591. (pred 15. oktobrom) eno knjigo 4glasnih »Magnificat«, a leta 1593. kardinalu Aldobrandiniju 1. in 2. knjigo 5glasnih ofertorijev ter 6. knjigo maš.

Na novega leta dan, leta 1594., je Pierluigi podpisal dedikacijo k II. zvezku duhovnih madrigalov, ki jih je posvetil soprogi velikega vojvode toskanskega — a že dne 2. februarja istega leta je izdihnil svojo umetniško dušo.

Zapustil je v kompozicijah 93 maš, 179 motet, 68 ofertorijev, 45 himnov, 36 večerničnih psalmov, 24 magnificat, 3 knjige lamentacij (vsaka po 9 lekcij), 3 knjige lavretanskih litanij, 56 duhovnih madrigalov, 54 svetnih madrigalov; več madrigalov je raztresenih po starih tiskanih zbornikih. Mnogo skladb je ostalo v rokopisu, n. pr. 3 kanoni (2 triglasna, 1 sedmeroglasen) v G. M. Naninijevih: »Regole di contrappunti dopii à 4 et 5 voci«; rokopis v Liceo musicale v Bologni. — Dalje: »Studi sopra le note do, re, mi, fa, sol, la«; rokopis v Bologni (Liceo musicale). — Tudi 8 »ricercari sopra li tuoni 1.—8.«; rokopis v Liceo musicale v Bologni. — Vseh kompozicij je okoli 600. — Celotna nova izdaja Pierluigijevih del v partituri je izhajala v Leipzigu, od 1862—1903 ter obsega 33 zvezkov. Zvezek 1.—3. je uredil Th. de Witt, 4.—8. Franz Espagne, 9. Franz Commer, 10.—33. Fr. X. Haberl.

To bi bil kratek oris umetnikovega življenja, v kolikor se nam kaže na zunaj. Pred seboj smo videli nadarjenega, neumorno delavnega, zoper zapreke se borečega moža, plodovitega skladatelja, z uspehi venčanega v nenavadni meri; dokaz temu je dejstvo, da so njegove skladbe po 400 letih še v polni veljavi. Spoznali smo pa tudi vseskozi praktičnega moža, ki uporabi vsako primerno sredstvo, da si izboljša svoj položaj — in na to polaga veliko važnost.

Psihično je živel v jako težavnih razmerah, v zanimivi renésančni dobi; videl je 13 papežev na stolu sv. Petra, a njih 12 tudi na mrtvaškem odru. Videl je razne značaje: prijatelje umetnosti, stroge askete, pobožne može srednje poti. A nobenega cerkvenega vladarja ni bilo, da bi bil odklanjal njegovo glasbo. — S tem soglašajo tudi drugi ljudje, v prvi vrsti glasbeni strokovnjaki. Sedaj si oglejmo nekoliko поблиžje umetnika in njegove zasluge za cerkveno glasbo.

⁴⁷ Mnogo predaleč gre pri tej točki K. Weinmann (Musica sacra 1925, str. 337), češ, s to posvetitvijo »vollzog sich ein kirchenmusikalischer Austausch zwischen Rom und München«! Da je bil tedaj monakovski dvorni pevski zbor na čelu evropskih pridvornih glasbenih zborov, ne odgovarja dejstvu; najboljši in največji pevski zbor je imel tedaj dunajski dvor; štel je 137 glasbenikov.

IVAN MERCINA

kot učitelj, glasbenik in zvonoslovec.

K njegovi 75 letnici.

(Konec.)

Mercina je kazal že v otroških letih veliko veselje in nadarjenost za glasbo. V jedivnici poleg kuhinje je bil očetov klavir; na njem je Ivan že kot otrok kaj rad prakticiral svojo zmožnost. Prvi glasbeni učitelj mu je bil pri tem njegov lastni izvrstni sluh za glasove. Pričel je z iskanjem tast za znane melodije; k tem je poiskal taste za drugi glas, potem za tretji itd. Veliko veselje mu je delalo tudi produciranje na orglah, seveda brez pedala, ker ga prekratki nogi še nista dosegali. Napredoval je v svoji samoučbi prav hitro; naravno, saj je cele božje dneve prebrenkal na ljubem klavirju. Mati ga je prihajala iz bližnje kuhinje večkrat svarit: »Nehaj vendar enkrat, mene bolijo že ušesa!« Prenehal je nekaj časa, potem je pa zopet začel. Večkrat je materi pošla potrpežljivost, pograbila je na ognjišču lopato ter šla nad malega nepokorneža vzklikaje: »Ti paštelenc ti, ali ne boš ubogal?« Mali Ivan je spoznal resnost položaja, smuknil v kuhinjo in skozi vežo iz hiše. Pa tudi ta »pavza« je bila le kratka. Ko je mladi muzikant zapazil, da se je mati oddaljila iz kuhinje, je smuknil zopet h klavirju ter pričel svojo muziko »da capo«, od začetka seveda »pianissimo«, potem pa »crescendo«, dokler ni došel do svoje ljube glasnosti.

S tako vztrajnimi vajami si je prisvojil precejšnjo izurjenost, četudi popolnoma neveden v glasbeni teoriji. V tej mu je prvi pouk podal brat, potem se je pa sam začel izpopolnjevati.

Ko je bil v šesti šoli, ga je izročil stric dekan, pri katerem je stanoval v Šempetru, svojemu dobremu prijatelju, stolnemu kapelniku Fr. Pircu, rojenemu Idričanu, v nadaljevanje in izpopolnjevanje glasbene izobrazbe. Pouk je obsegal klavir, glasbeno teorijo in harmonijo. Pirc je bil na glasu izvrstnega učitelja, zlasti so hvalili njegovo natančnost v ritmičnem pouku. Te natančnosti in strogosti v pouku se je navzel tudi Mercina; posnemajoč svojega učitelja, je žel za svoje poučne uspehe odkrito priznanje svojih predstojnikov.

V decembru 1872 je umrl šempeterski učitelj in organist Zorn, brat poznejšega goriškega knezonadškofa. Mercina je bil takrat osmošolec. Stric dekan mu je ukazal: »Zdaj boš ti orglal in učil cerkveno petje, delil pa boš tudi plačilo s pevci v enakih delih.« Na praznik Brezmadežnega spočetja Marije Device je orglal prvič latinsko mašo. Med orgljanjem mu je desnica nekam odrekla. Hitro odmakne roke in noge od orgel, pa takoj ujame par taktov naprej pojoče pevce. Ko je šel iz cerkve, mu je od vseh strani prihajalo na ušesa mrmranje: »A ta mehač, po tolikih letih se še ni navadil prav vlačiti mehov!« To pomoto je mladi orglavec ohranil kot tajnost zase, še pevci je niso zaznali.

Mercina je bil srečen, če je dobil priliko orglati in učiti petje. Dokler je bil mlajši (pred letom 1888), je velike počitnice redno preživel na svojem rojstnem domu na Gočah in tedaj je ob vseh nedeljah in praznikih nadomestoval svojega brata pri orglah. Jaz kot dijak sem bil tega silno vesel, kajti Mercinovo orglanje se je od tedaj običajnega podeželskega orglanja razlikovalo kot dan in noč. Zame je bil tedaj pravi užitek, poslušati njegovo mojstersko preludiranje. Kolikor se spominjam, izbral si je zlasti rad kak motiv, katerega je na orglah vsestransko obdelaval. Posebno pa sem se čudil, da je mogel tako dovršeno igrati na starinskih goških orglah iz leta 1734., ki so ozir pedala pač »unicum« na svetu. Pedal pri goških orglah ni samo okrajšan, temveč posamezni pedalni toni so tako razmetani, da kdor ni orgel popolnoma vajen, ne opravi pri njih čisto nič. Obsegajo namreč goške orgle samo te-le pedalne tone: C, F, D, G, E, A, B, H, Es. Radoveden sem, če so na celem božjem svetu dandanes še kake orgle, ki bi imele tako pomanjkljiv in neroden pedal, kakršen je ta. In na teh revnih orglah je Mercina tako mojstersko igral! Seveda se je na raznih goriških orglah, kjer sem ga tudi imel priliko slišati, mogel vse drugače razvijati kot na stari goški škatli.

Radi pa smo videli Gočani, da je Mercina prihajal k nam na počitnice tudi zaradi tega, ker je vrle goške pevce naučil vedno kaj novega: zdaj latinsko mašo, zdaj kake litanije ali Tantum ergo, zdaj zopet kako umetnejšo slovensko cerkveno pesem. In goški pevski zbor, ki je obstojal iz samih čvrstih mož in mladeničev, je bil silno ukaželjen; pevci so komaj čakali, da so se mogli naučiti kaj novega. Imel je pa goški pevski zbor primeroma tudi zelo dober glasovni material. Zidar Jože Pregelj starejši — ne smemo ga namreč zamenjati z njegovim sinom enakega imena in poklica — je bil prvi tenorist po volji božji, ki je tudi v najvišjih legah pel z veliko lahkoto in čisto kot struna. O njem se je izjavil glasbeni strokovnjak: »Škoda, da ni imel prilike izšolati se v opernega pevca.« Umril je že pred mnogimi leti; z njim je legel v grob najboljši goških tenoristov, vsaj kolikor sem jih jaz poznal. S takimi in tako navdušenimi pevci je mogel kajpada Mercina tudi v kratki počitniški dobi doseči jako lepe uspehe. Jaz in gotovo vsi starejši Gočani se še vedno z veseljem in s hvaležnostjo spominjamo Mercinovega počitniškega delovanja na goškem cerkvenem koru.

Na Proseku je imel dva pevska zbora: šolski in cerkveni. Četudi kot državni učitelj ni imel z domačo mladino nobenega stika, ga je vendar proseško ljudstvo zaradi orglanja rado imelo ter se ga hvaležno spominjalo, ko je bil že davno odšel. Zato je imel navado priporočati učiteljem na deželi, zmožnim orglanja, naj se nikar ne odtegujejo organistovski službi, ker je orglanje za učitelja častno opravilo in izdatnejše sredstvo, da se ljudstvu priljubi, kot učiteljevanje.

Mercina se je bavil tudi s posvetnim petjem, saj ga je učil in vodil v goriški Čitalnici nad 25 let, in sicer po zgledu tedanjih rodoljubov brezplačno. Ker je bila čitalniškemu petju največja ovira pomanj-

kanje dobrih prvih tenoristov, je vpeljal poleg moškega tudi žensko in mešano petje. S tem se je društveno petje jako oživilo in dvignilo, pevski zbor — edini v Gorici — se je pomnožil, sporedi društvenih prireditev so postali raznovrstnejši, zanimivejši, posečanje veselice je naraščalo, prirejali so se pogosto dobrodelni koncerti za Šolski dom, ob posebnih slavnostih je sodeloval in spremljal petje vojaški orkester, skratka: vse je kazalo čitalniškemu petju lepo prihodnost. Toda prišlo je drugače.

V Gorici so ustanovili novo »Pevsko in glasbeno društvo«, kateremu je bil čitalniški pevski zbor odveč. Skušali so čitalniške pevce in pevke izvabiti v svoje društvo. Ker pa to ni šlo tako lahko in je Mercina še vedno vztrajal pri svojem starem čitalniškem zboru, so mu naposled izpodbili tla na ta način, da so nasprotniki v velikem številu pristopili v Čitalnico in ko so pri občnem zboru dobili večino, so izvolili svoj odbor, ki je čitalniško petje obsodil k smrti. Na tako žalosten način torej je praznoval Mercina petindvajsetletnico svojega brezplačnega čitalniškega pevovodstva! Veliko grenkih neprijetnosti in vsakovrstnih napadov z besedo in peresom je moral takrat Mercina pretrpeti, kakor morda ne kmalu kak drug slovenski pevovodja. Kljub temu pa ne bo nihče, ki ljubi resnico, mogel odrekat Mercini velikih zaslug, ki si jih je stekel na glasbenem polju. V vrsti pravih, nesebičnih goriških rodoljubov bo vsekdar zavzemal odlično mesto.

Toliko o Mercini kot glasbeniku.

Pravo torišče njegovo pa je — zlasti še v povojni dobi — zvonoslovno polje, zato bi bila Mercinova slika zelo nepopolna, ako bi si ga ne ogledali tudi kot z v o n o s l o v e a.

O Čehih trdijo, da pride vsak z violino na svet; o Mercini bi lahko rekli, da je prišel z zvonom na svet. Pripovedujejo, da, ko je bil še v varstvu pestunje, je vselej utihnil, ko je zaslišal zvonjenje. Ko je pozneje sam prosto hodil po vasi, ga je glas zvonov vselej zvabil v bližino zvonika, da je bolje slišal zvonjenje in videl kolebanje zvonov. Kot otroku so mu nadomestovali zvonove ključi, ki jih je obesil na obod mize, privezal na ročaje vrvice ter — kolebaje jih — posnemal zvonjenje. Kmalu si je na klavirju poiskal štiri taste z glasovi cerkvenih zvonov ter ves srečen poslušal svoje novo »zvonjenje«. Ko mu je nekoč oče podaril dva bronasta zvončka, je druga dva nadomestil s pločevinastima lijecema, ki ste jima bili odbiti cevki, napravil je vsem štirim armaturo, kakor jo je videl pri cerkvenih zvonovih, jih obesil na železje pri oknu ter z njimi pridno zvonil. Ker pa ni mogel sam z vsemi štirimi, mu je moral pomagati tovariš v igri.

Silno ga je mikalo tudi v zvonik. Oče mu je bil sicer to strogo prepovedal, toda želja, videti enkrat zvonove od blizu, je bila prevročna, da bi se bila dala ohladiti s to prepovedjo. Na ponovne prošnje ga je vzela očetov hlapec v zvonik k pritrkavanju. Tako so bili zvonovi krivi prvega Mercinovega greha zoper četrto božjo zapoved, a kazen je moral prestati mali grešnik sam.

Odslej ni bilo cerkvenega zvonjenja, da bi ne sodeloval pri njem mali Mercina. Ko je odrastel, da je mogel sam v zvonik, je omejil svoje veselje na pritrkavanje. V tem je bil kmalu svojim sopritrkovavcem učitelj in voditelj.

K temu navdušenju je mnogo pripomoglo krasno in vzorno uglaseno goško zvonilo. O tem zvonilu sem pisal že v »Cerkvenem Glasbeniku« leta 1921., str. 81; podrobneje pa o posameznih predvojnih goških zvonovih je pisal Mercina v istem letniku str. 106.

Pa tudi v Gorici je poslušal Mercina jako lepe glasove zvonov iz tedanje imenitne videmske zvonarne Poli-Broili. Žal, da je ta tvrdka še pred koncem preteklega stoletja preminula in da so začeli prihajati na Goriško slabši zvonovi mladega, neizkušenega Broilija, katerega oče je bil lastnik male, neznatne zvonarne. Mercina je spoznal, da ti zvonovi ne delajo zadostne časti ne Bogu ne cerkvam, zato se jim je uprl najprej v »Soči« in potem v »Gorici«. S svojimi spisi je dosegel, da so postali naročniki zvonov bolj previdni in izbirčni in da je Broili uvidel, da je ponesrečenim zvonovom pot med goriške Slovence zaprta.

Z oddajo cerkvenih zvonov v vojne namene so se pričeli za bronaste zvonove hudi časi. Cena bakra in cina je rastla. Bati se je bilo, da bodo bronaste zvonove marsikje izpodrinili jekleni. To nevarnost je hotel Mercina vsaj zmanjšati. Zato je opozarjal cerkvena upraviteljstva, naj se nikanar ne prenaglijo z naročbo jeklenih zvonov in če ne morejo drugače, naj si nabavijo le začasno eden ali dva jeklena zvončka, ki jim utegneta pozneje služiti kot mrliški ali šolski zvonček. To svoje mnenje je objavil v spisih, poslanih nekaterim kranjskim časopisom, ker goriški takrat niso izhajali. V teh spisih je pojasnil veliko tehnično prednost bronastih zvonov pred jeklenimi ter posebno naglašal kratkotrajnost jeklenih zvonov, ki jih v par desetletjih rja popolnoma onemogoči. Nesreča za dobrohotno namero Mercinovo je bilo dejstvo, da se je livarna na Jesenicah razširila v jekleno zvonarno. Izkušnjava je bila prevelika, saj so imeli zlasti Gorenjci novo livarno kar pred vrati. Ni čuda, da se je tako v marsikak zvonik vgnezdil nevredni surogat.

Ko se je Mercina vrnil v Gorico, je začel pisati o zvonovih najprej v »Goriški Straži« in potem v »Zborniku«, glasilu duhovščine goriške nadškofije, pri katerem še vedno sodeluje. Ti spisi so našli na Goriškem poslušnejša ušesa kot na Kranjskem. Cerkevni upravitelji te spise uvažujejo. Nekateri prihajajo po svete k pisatelju, drugi mu pišejo in on jim vestno ter obširno odgovarja, zopet drugi ga vabijo, da jim pride tehnično preizkusit zvonove v zvonik. Sicer jim s tem stvarno ni pomagano, ker jim je dala zvonove država, vendar pa dobro vedo, da vpliva na lepoto glasu in varnost zvonov tudi pravilna obesitev in umna armatura.

Njegovo zvonoslovno vednost zna ceniti tudi sam prevzvišeni goriški knezonadškof Frančišek Borgia Sedej; imenoval ga je uradno za kolavdatorja cerkvenih zvonov goriške nadškofije. In s kolikim veseljem vrši Mercina to svojo službo, lahko sklepam iz besed,

ki mi jih je napisal še v zadnjem svojem pismu: »Najljubša zabava mi je še vedno pregledovanje zvonov v zvoniku. Ko jih zagledam, je naenkrat pozabljen ves trud plezanja do njih. Težko bi mi bilo, če bi se moral že zdaj odreči temu veselju.« Zadnji stavek je napisal z ozirom na trimesečno bolezen v nogah, ki ga je v zimskem času zadrževala, da ni mogel iz hiše.

Lep, praktičen sad Mercinove zvonoslovne vednosti je njegova knjiga »Slovenski pritrkovavec«, ki je ravnokar izšla v založbi goriškega »Katoliškega tiskovnega društva«, in brošura »O pravilo cerkovnikovo v zvoniku«, ki izide v kratkem v istem založništvu.

Tako je Mercina kljub visoki starosti še vedno neumorno delaven. Sam se je pred kratkim izrazil, da mu mnoga opravila nudijo prijetno navideznost, kot bi bil še vedno aktiven ter ga obvarujejo navadnih »boleznik« penzionistov: osamljenosti in dolgega časa. Mi mu želimo, da ga ljubi Bog v tej delavnosti ohrani zdravega in čvrstega do skrajne meje človeškega življenja!

Jan. Ev. Gašparič:

TEČAJ ZA ORGANISTE V MARIBORU

od 5. do 8. julija.

»Pa naj pokaže Maribor svoje izdaje, svoje cerkvene koncerte, tečaje za organiste!« Tako piše g. A. Mav, ko v 3.—4. številki »Cerkvenega Glasbenika« primerja cerkveno-glasbeno življenje to- in onstran Save. Pa nima prav. Kar se tiče izdaj, je »Katoliška bukvarna« v resnici storila lepo delo in nikdo se dozdej ni resno čudil, da Maribor ni poskusil konkurirati. Cerkevne koncerte smo gojili tudi pri nas; ne mnogo, a nekaj vendar, tako v mestih kakor na deželi. Misel pa, prirejati v Mariboru tečaje za organiste, ni tako nova, kakor bi morda kdo mislil. Že l. 1904. se je vršil prvi tak tečaj, l. 1906. mu je sledil drugi in l. 1909. je bil zadnji, pod vodstvom tedanjega stolnega kapelnika v Mariboru, zdaj župnika pri Sv. Marjeti v Rimskih Toplicah, g. Franca Tropa. Bili so to večdnevni tečaji, ki se jih je udeležilo prilično lepo število organistov iz raznih krajev lavantinske škofije.

Res, potreba takih tečajev ni majhna. Ali sedajhje razmere in zlasti gmotno stanje organistov je tako, da skoro onemogoča take prireditve. Kljub temu je Prosvetna Zveza v Mariboru organizirala prvi povojni tečaj od 5. do 8. julija 1926 in srečno premagala vse zapreke in ovire. Že na prvi poziv v časopisju se je priglasilo lepo število udeležencev in na tečaju samem se je zbralo 42 organistov in 3 šolske sestre iz mariborskega samostana, kar na eni strani dokazuje, kako času primeren je bil ta tečaj, na drugi strani pa osvetljuje idealno požrtvovalnost naših organistov.

Tečaj je bil v prvi vrsti namenjen potrebam naše cerkvene glasbe; v tej smeri so se predvsem gibala predavanja. Liturgično stran cerkvene glasbe, cerkveno-glasbene predpise in njih praktično, našim razmeram odgovarjajočo izvršitev, je obrazložil gosp. Radovan Jošt v dveh enopolurnih predavanjih. S tem v zvezi je koral, ki se je nanj polagala velika važnost. Podpisani je podrobno predelal vse rezponzorije in mrtvaški oficij. Žal, da je čas bil prekratek in je marsikaj važnega in za organiste potrebnega (n. pr. oficij velikega tedna i. dr.) moralo odpasti. Če se bodo enaki tečaji ponovili, bi kazalo nekaj dni posvetiti samo temu študiju in vsaj najvažnejše temeljito predelati; ker zdi se, da je to polje pri nas še zanemarjeno in je ravno tukaj treba zadetati težke vrzeli. Zgodovino naše slovenske cerkvene in svetne glasbe je kratko pa jasno raztolmačil naš znani glasbeni zgodovinar, gosp. prof. Družovič; tečajniki so teoretično in praktično (gospa prof. Družovičeva je ljubko zapela

za vsako posamezno razvojno dobo nekaj karakterističnih (pesmi) spoznali pot, ki jo je hodila naša glasba, in ravno za to še zelo nepoznano glasbeno panogo pokazali dosti zanimanja. O lepoti sploh, zlasti o lepoti, ki je skrita v naši pesmi, je govoril gosp. Jože Krošl. Obžalovali smo, da je moral zadnje predavanje o repertoarju in o naši glasbeni literaturi odpovedati, ker je bil vsled svoje službe zadržan. Velik pomen se je polagal na petje in na vodstvo zbora, kjer morajo organisti pokazati vso svojo sposobnost in postaviti res celega moža. Poleg teoretičnih podatkov se jim je skušalo predvsem praktično pokazati, kako naj gredo na delo, da s svojim zborom ne podajo samo zunanje luščine, ampak da poiščejo jedro in zajamejo tisto notranjo vsebino, ki je v vsaki pesmi skrita. Vprašanje ljudske pesmi v naših cerkvah še vedno ni dovolj poudarjeno. Nobenega dvoma ni, da bo treba zopet oživiti naše stare navade in dati ljudskemu petju tisto mesto v cerkvi, ki mu gre. To zahtevo je vsestransko utemeljil gosp. župnik Franc Špindler (Št. Lovrenc na Dravskem polju). K debati, ki je sledila njegovemu referatu, so se tečajniki številno oglasili in prišli s predlogi, kako ljudsko petje zopet oživiti, da bo v korist petjaželnemu narodu in ne na škodo razvoju umetne cerkvene pesmi. Slednjic je tajnik Prosvetne Zveze v Mariboru, gosp. France Hrastelj, govoril o nalogah organistov z ozirom na naša prosvetna društva in o organizaciji Pevske Zveze za Štajersko. Ugotovitev, da zastopajo samo navzoči organisti nad 600 slovenskih pevk in pevcev, jim je nazorno pokazala moč in potrebo, pa tudi praktični pomen dobre pevske organizacije.

Razen predavanj je bila za udeležence tečaja dnevno ob pol 6. uri služba božja v semeniški kapeli, kjer je imel gosp. kanonik Franc Časl primerne nagovore in sv. mašo, med katero so tečajniki peli slovenske cerkvene pesmi. Poleg resnega dela je bilo tudi nekaj razvedrila: v sredo, 7. julija, se je vršil v semeniški obednici družabni večer, h kateremu so se polnoštevilno zbrali tečajniki in predavatelji.

Da se je ta tečaj omogočil, gre zahvala premil. gosp. škofu lavantinskemu, dr. Andreju Karlinu. Po njegovi naklonjenosti so dobili udeleženci tečaja prosto stanovanje v dijaškem semenišču in prav tam tudi dobro hrano po ne pretirani ceni; gosp. ravnatelj zavoda, Jože Mirt, jim je bil skrben hišni oče. Ravnateljstvo moškega učiteljsišča pa je brezplačno dalo na razpolago prostore za predavanja in glasbene instrumente.

Vsi udeleženci so pokazali vzgledno disciplino ter so vztrajno in pazljivo sledili referatom in se udeleževali praktičnih vaj. Odhajali so s soglasno željo, da se enaki tečaji še ponove.

Franc Kramar:

KAKO IN KJE SEM NABIRAL SLOVENSKE NARODNE PESMI.

(Dalje.)

VIII.

V mesecu avgustu leta 1913. sem najprvo prepisoval tiste pesmi, kar mi jih je še iz leta 1912. ostalo. Največ jih je bilo iz Krtine pri Dobu, katere mi je bila prejšnje leto zapela 70 letna teta Marija Kremžar. Obiskal sem potem spet znano Pavličevo družino v Domžalah, kjer so mi spet mati nekaj starih zapeli: Zanimivi ste bili dve: o cvetni nedelji (»Pršva je cvetna nedela, *K' je Jezus voslico jezdu« itd.) in o znani Homški gori (v Homcu), ki se začenja: »V goro držé poti trjé« itd. Te zadnje nima Štrekelj v svojih snopičih, in je popolnoma narodna. Tudi pri neki 87 letni ženici Mariji Gabrič v Domžalah sem nekaj prav starih zapisal, kot n. pr. božično »Lubi moj brašček, le pust' me, nej spim« itd.

Ker so me Štajerci in Štajerke večkrat pismeno vabili, da naj pridem še kaj na zeleno Štajersko narodne pesmi nabirat, da jih bom še cel koš dobil itd., sem jo oktobra leta 1913. spet mahnil s svojim ljubim kolesom na Štajersko. Prvi večer sem prišel do že omenjenih Zatolič pri Ptuj, in tu prenočil. Drugi dan sem

se odepljal »na lov« po drugih vaseh, in sem Zatoliče »prišparal« za nazadnje. Bil sem v sledečih vaseh lepe ptujske okolice: v že omenjenem Kicarju, v Brstju, v Spuhlji, v Pacinjah in pri sv. Marjeti na Dravskem polju, pri Antonu in Neži Gerečnik, ki sta že oba na šentjanžkem koru sodelovala. Vrnil sem se potem v Zatoliče, k že omenjeni šivilji Mariji Tement, katera mi je spet kakih 17 zapela, prej, leta 1910. pa nekaj čez sto, tako da vseh skupaj leta 1910. in leta 1913. vsaj 120; če več ne. Ta mi je potemtakem največ pesmi zapela na celem Slovenskem, še več, kakor že omenjena Katarina Zupančič z Vinj na Kranjskem. (Glede vrednosti pesmi imajo pa seveda še vedno od Kat. Zupančič bolj prednost, ker so bolj starinske, nego od M. Tement.) Marija Tement je bila rojena leta 1859.; in je bila dolgoletna cerkvena pevka pri župni cerkvi v št. Janžu na Dravskem polju.

Oglasil sem se potem v Zatoličah še pri nekih dekletih, Julki in Barbari Ribič, kateri sta mi tudi še nekaj štajerskih zapeli. Vseh skupaj sem takrat dobil na Štajerskem 282 slovenskih narodnih pesmi z napevi, leta 1910. pa 153, skupaj 435 lepih štajerskih slovenskih narodnih pesmi. Med temi so bile najlepše obsmrtnice (ali v štajerskem narečju »slova«), katerih je bilo vseh 80. Največ od teh je takih, da so v pesmi omenjena imena umrlih, bodisi da so se ponesrečili, ali jih je kdo ubil, ali ustrelil, ali kako drugače umoril, ali so se utopili itd. Tudi takim, ki so naravne smrti umrli, je več pesmi zloženih, n. pr. župniku Raiču v Halózah, bogoslovcu Fridauerju, in poštenim fantom in dekletam s ptujske okolice itd. Ta štajerska »slova« imajo jako lepe in mile napeve, najlepše izmed vseh, kar jih je. Zapisal sem tudi mnogo štajerskih koledniških, ki se pojejo ob novem letu, o sv. Treh Kraljih, na Štefanovo, o Svečnici itd.

Meseca novembra sem potem samo prepisoval te štajerske narodne pesmi za v Ljubljano, torej nisem nikjer nič pesmi zapisoval.

Meseca decembra sem se peljal spet na Gorenjsko, in sicer v lepo blejsko okolico. V vaseh Poljšica, Podhom, Zabrezna sem precej narodnih zapisal. Posebno me je zanimal bivši organist Mihael Kunšič z Zabrezne, ki je bil popolnoma slep, in je bil kljub temu celih 10 let organist v Gorjah pri Bledu. Zapel mi je nekaj narodnih pesmi, in mi pravil, da je bil on in neki Matevž Golmajer iz Predtrga pri Radovljici, znaní godec na citre, v Lincu v šoli za slepce, kjer sta se naučila nemški govoriti in še marsikaj. Res je zanimivo, kako more slep človek opravljati službo organista, da vé, kaj se vse vrši pred oltarjem itd. Takim slepcem pomaga menda največ njih dober posluš, ozir. um, kateri je pri takih in enakih slepcih veliko bolj razvit kot pri navadnih ljudeh, ki vidijo. Bil je ta Kunšič potemtakem res bela vrana med slovenskimi organisti!

Šel sem potem v Begunje in v Rodine pri Breznici, kjer sem pri dveh starih ženicah, Frančiški Baloh in Mini Mežek, spet okoli 15 starih gorenjskih zapisal. Kar sem jih dobil v Rodinah pri Breznici, so bile večinoma vse stare cerkvene in jih je pel svoj čas v brezniški cerkvi nekdanji brezniški »šolmašter« Janez Medja. Božična »Prepevaj veselo, moj lubi kristjan«, je tako poskočna, da je nekdanjim brezniškim fantom in dekletom šla gotovo v pête na sv. večer, čeprav je bilo v cerkvi. — Toliko o nabiranju l. 1913. (Konec prih.)

Anton Anžič:

DROBNARIJA IZ LONDONA.

Kdor petje ljubi, rad posluša, kako pojo drugje, zlasti, če ga pot zanese v druge dežele. Ker bo morda tega ali onega zanimalo, kaj je meni posebno ostalo v spominu, hočem tu navesti nekaj londonskih posebnosti v glasbenem oziru.

Srečen organist, ki ima akustično cerkev ali dvorano! Tukaj so splošno ti prostori zelo ugodni za petje; najbolj pa slavi »galerija za šepetanje«. To je galerija ob spodnjem koncu velike kupole pri stolnici sv. Pavla, ki je protestantovska, pa so zanjo ob zidanju prispevali tudi katoličani. Če si dva stojita nasproti, sta 33 m na-

razen, in vendar si lahko šepetaje povesta svoje skrivnosti! Kako bi bila na naših korih marsikaka pevka srečna, če bi mogla vsaj 3 m daleč komu pošepetati, kako je njena soseda pravkar kazila!

Latinskih maš veliko pojo, in sicer koralne kar vse od kraja. Veliko pojo tudi latinskih himen. Latinsčino izgovarjajo po laško, včasih pa tudi po angleško in takrat se zastonj trudiš, da bi razumel, kaj so peli, saj izgovarjajo tabula kot tébjulej! Pojo pa koral zelo počasi, tudi vespere ali latinske večernice, ki so v stolnicah vsako nedeljo. Sredi psalmove vrstice ob zvezdici toliko počakajo, da lahko dvakrat izgovoriš Ave Maria. Ali bi bil g. kanonik Ferjančič vesel! Godel pa bi, če bi slišal, da pa drugje po dva zloga za enega izgovarjajo: hostja namesto hostija in gencjum namesto gencijum. Vse petje pa spremljajo orgle, ki so navadno spredaj vstric oltarja, po večjih cerkvah pa so spredaj manjše in na koru zadaj večje.

Skoraj vse petje v cerkvi je ljudsko petje, da poje vsa cerkev enoglasno. Celo nekatere lažje koralne maše pojo tudi po cerkvi. Veliko stori tukaj šola, ker se katoličani uče v svojih katoliških šolah katoliških pesmi, protestantje pa v svojih protestantskih šolah spet svojih. Verska šola je res velika dobrota. In Anglija na vsaki verski šoli učiteljstvo plačuje iz državne blagajne! Vsaka cerkev ima veliko število cerkvenih pesmaric brez not in vsak si jo lahko vzame pri vratih, ko pride v cerkev ali pa prinese svojo z doma seboj. Seveda je pesmarica obsežna, saj šteje nad 300 pesmi, in vendar je zelo priročna. Nam je g. svétnik Kálan zelo ustregel z lepo zbirko »Pojte«, pa se premalo uporablja. Pesmarica g. ravnatelja Premrla pa ima za celo leto premalo pesmi. Kdaj bomo po vsej Sloveniji jemali v roke lepo zbirko tristo pesmi in bo kakor en lep zbor prepevala vsa cerkev! Da pa vedo, katere pesmi se bodo pele, visi spredaj na stebru ali pa na prižnici deska s številkami določenih pesmi. Vsaki cerkveni pesmi pravijo Angleži himna, zato imajo zbirke ime himnál (hímmel).

Moderne latinske maše pobirajo organisti iz glasbenega zaklada vseh mogočih narodov, prav tako tudi preludije. Orgel pa prav dobrih ni veliko; kjer pa so, tam jih pa tudi radi pokažejo. Orgelski koncerti so zato zelo pogostni in treba ti je samo pogledati zjutraj časopis »Times«, pa lahko izveš, kje bo tisti dan »résítel« ali orgelska igra. Seveda objavlja ta list bolj koncerte v protestantskih cerkvah.

Prav dobrega petja, da bi lepo izgovarjali in pazili na usta, ne slišiš veliko; vsaj jaz sem obredel veliko cerkva, pa angleškega petja ne morem postavljati vstric s slovenskim. Niso vajeni takega večglasja kakor mi. Pa zdi se, da tudi pri pevskih vajah premalo skrbe za pravilno oblikovanje pevskih organov; zato često slišiš zoprne nebne in zobne glasove ali pa te splaši celo trobentanje ustnic. Mislim torej, da smo čisto lahko in po pravici ponosni, da tudi v cerkvenem petju nikakor ne zaostajamo za velikimi narodi, kaj šele, če govorimo o narodni pesmi! V Londonu po klubih, ki so edina oblika društvenega življenja, ne slišiš petja. Pa tudi po domeh ne pojo, ker se boje, da bi motili sosede.

V cerkvi se tako lepo vedejo kar vsi od kraja, da bi nam bili lahko v spodbudo. Vsak je tudi vesel in ponosen, če more kakorkoli sodelovati pri bogoslužju, ali kot pevec, ali da streže, ali prižiga sveče ali denar pobira. Danes so mi pokazali starčka, ki že od leta 1850. vsak dan streže pri sv. maši! Tukajšnji katoličani se pač zavedajo, da »kraljuje, kdor Bogu služi«.

Prav zelo škoda je, da lepih in dragocenih zvonov v svojih cerkvah skoro nič ne uporabljajo. Le semintja zadoni zvonjenje iz lin, pa še tedaj goni zvonove električni motor. Lepo pa done zvonovi, kadar bije ura, ker se oglasijo v čistih trozvokih. Znamenit zvon je Big Ben (Veliki Benjamin), ki visi v stolpu parlamenta. Ko se je ubil, so ga spretno zalili in poje nič manj lepo ko pred svojo operacijo. Mi bi slovenske zvonove še najbolj pogrešali, ko bi v nedeljo slišali, kako neznatni klenkovci nekako boječe vabijo k službi božji. Tudi v cerkvi je zvonjenja veliko manj ko pri nas. Pa smeli bi Angleži nekoliko več zvoniti, vsaj je v katoliških cerkvah prva služba božja redkokje prej ko ob sedmih in v protestantskih ob osmih, zadnja sv. maša pa ob dvanajstih, da lahko izpolnijo svojo dolžnost tudi tisti, ki hodijo spat precej čez polnoč.

PREGLED SAVREMENE TALIJANSKE GLASBENE LITERATURE.

1. A. della Corte e G. M. Gatti: »Dizionario di musica« con XVI tavole di illustrazioni. — Izdao G. B. Paravia & C. — Roma. (L. 35.)

U zadnje su se doba Talijani stavili na glazbeno-znanstveno proučavanje, jer su se donekle stidjeli, da im stranci moraju otkrivati njihovu slavnu glazbenu prošlost. Nijesmo još ni iz daleka došli do nekog većeg napretka, ali se radi. Među ostalim radom spada i gori spomenuti »Dizionario di Musica«, kojeg oni dosad nijesu imali ni originalnog ni u prevodu. Mali se Gallijev »Lessico« ne može ni računati. Imali su ipak Schmidlov i De Angelisov biografski »Dizionario«. Ovaj posljednji isključivo o živućim talijanskim glazbenicima.

Svrha im je bila podati učenicima i učiteljima glazbenih škola što veću množinu biografsko-povjesnih vijesti o umjetnicima i djelima svih vremena, posebnim osvrtom na talijansku umjetnost. Nijesu se htjeli gubiti u nekoja potanja duga znanstvena pitanja, koja su i onako zanimanicima poznata (n. pr. o akordima, harmoniji, akustici), da ne budu na dosadu prijateljima glazbe, koji će to čitati radi sveopće izobrazbe. U tomu su nastojali biti kratki i jasni.

Pri svojem su se radu služili ne samo poznatim svjetskim glazbenim leksicima (Riemann, Grove, Baker, Féris, Eaglefield-Hull) već i najnovijim istraživanjima osobito na polju talijanske glazbene povijesti.

Svrha im je bila: zadovoljiti srednjeg talijanskog čitaoca. To su bez sumnje postigli, jer je ovim djelom ispunjena velika njihova praznina u toj strani. I stranac će se moći okoristiti, kada se radi o talijanskim umjetnicima, jer će naći koje pitanje potanje razjašnjeno nego li u inostranim sličnim djelima.

Tražio sam naše slavenske glazbenike. Poznati su im Rusi, Česi i Poljaci, i naši su im bez vrijednosti, jer tek o Zajcu (Giovanni von Zaytz, Fiume 1832—1914 Agram) ima nekoliko crta. Možda su mi drugi izbjegli.

U glavnom je djelo dobro pa se svatko može okoristiti.

2. C. Sangiorgio: a) »Fonika e registrazione dell'organo« (con 18 figure e 6 tavole nel testo). Kod pisca u Biancavilla (Catania). L. 12.

b) »Regolarmento generale internazionale per la costruzione degli organi.« L. 6.

Talijani su nekoć bili glasoviti u gradnji orgulja i imali nekoje svoje specijalitete. N. pr. »Voce umana« je labijalni registar (Dvije cijevi!) sa učinkom jezičastog (priključivši mu »Tremolo«). Oni su usavršivali labijalne registre, kao što su Francuzi jezičaste. Sa dekadencom crkvene glazbe zašutile su i glasovitije tvornice te ostale u glavnom samo one drugog i trećeg reda. Sa novom se je reformom crkvene glazbe pobudio interes za orguljaško pitanje, pa su u tome u kratko vrijeme toliko napredovali, te su njihove tvornice opet postale svjetskog glasa.

Pred više je godina izdao Bossi-Tebaldini »Metodo per organo«, gdje su u kratko prikazali povijest, gradnju i registraciju orgulja sa praktičnom podukom. U. Hoepfi ima »Manuale dell'organista«, istina kratak ali pregledan i poučan.

Pošto nijesu imali potanjeg djela o fonici i registraciji orgulja, to je C. Sangiorgio napisao gori spomenuto djelo, koje potpuno zadovoljava ne samo talijanske potrebe već i ostalih svjetskih orguljača.

On je vjerovatno najpućeniji Talijan u ta pitanja, jer se s njima bavi već više godina i što je najvažnije: pozna nekoje strane jezike, kako svjedoči prevod sa njega na češkog sa vlastitim opaskama Generalnog internacionalnog pra-

vilnika o gradnji orgulja, kako je odredio Treći kongres međunarodnog saveza glazbe. (Beč, 25. svibnja 1909.) Još se od njega nadaju, da će im barem prevesti koje djelo o gradnji orgulja.

Možda to on sam sastavi kao i spomenuto djelo o registraciji, koje mu je sasvim uspjelo. Ovdje potanko tumači sve i najmanje strane orgulja tako da ne ostavlja nikakovog pitanja neriješena. Kako je svrha djelu registracija, to čitaoca najglavnije upućuje u sve vrsti cijevi, njihovu boju i zvuk te srodnost. Podaje praktične pouke o registriranju i slaganju pojedinih registara međusobno, a na svršetku daje nekoje primjere starije i novije orguljaške literature s poukom, kako se ima registrirati.

Poznavaocima se talijanskog jezika najtoplije preporuča.

Izdanja F. Pustet — Roma (Piazza S. Luigi dei Francesi).

1. L. Refice: »Cantate Domino canticum novum«. L 12.

2. A. Antonelli: »30 melodie sacre«. L 15.

3. N. Praglia: a) »XII litaniae (Sv. I.—II. po L 6.50); b) »Canticum novum«. L 8.50.

4. M. Tosi: »Missa pro defunctis« ad chorum quattuor vocum inaequalium sine organo. L 15.

5. F. P. Zubiaga, T. D.: a) »Collection de VI Motetes«, L 6; b) »Ave Maria«, Melodia religiosa para baritono o triple, L 2; c) »Veni Sponsa Christi« a dos voces iguales, L 2.50; d) »Collection XII Tantum ergo«, L 8.

6. Fr. Arbogasto Moser O. F. T.: »Messa facile« per piccoli cori a 4 voci eguali in onore di S. Arbogasto. L. 6.

U Ljubljani poznaju već L. Refice, jer su na franjevačkom koru izveli nekoje njegove Mise. Poznat je inače po cijelom svijetu, jer je od boljih talijanskih modernih crkvenih skladatelja. Nemalo je priznanje izvedba njegove Mise za pjevački zbor i zbor u puku, na posljednjem Euharističnom kongresu u Chicago. Ova mu je godina pravo slavlje, jer je po izboru centralnog odbora za sadašnji Franjevački jubilej on bio izabran, da sastavi prigodni Oratorij. Za »Trittico francescano« se zanima cio svijet, pa i isti turski Carigrad.

Gori spomenuta je zbirka različitog sadržaja za jedan ili više glasova, gdje su zastopani razni moteti i litanije. Izašao je za sada samo prvi svezak.

A. Antonelli je orguljaš u »S. Maria Maggiore« sa L. Refice, koji upravlja zborom. Mlad čovjek, pravi tip Talijana i u svojim skladbama: sladak i mio, premda uvijek u granicama prave crkvene umjetnosti. U zbirci ćeš naći moteta, litanija, Tantum ergo i himna, sve za dva glasa i orgulje dotično harmonij. Već ga na prvu izvedbu zavoliš.

N. Praglia i M. Tosi su diplomirani na »Pontificia scuola superiore di Musica sacra«, pa je razumljivo, da pišu sasvim korektno. M. Tosi ipak u mnogočem natkriljuje drugog, posebno u tehnici i inspiraciji. Ovaj je spomenuti »Requiem« napisao prigodom svakogodišnjeg natjecaja za svečane zadušnice Umberta I. te g. 1924. dobio prvu nagradu. Napisana je u polifoničnom stilu, koja se grana posebno proučava na spomenutoj školi, upotreбивši tekovine moderne kompozicije. N. Praglia je manjih zahtjeva, pa i on lijepo piše razne litanije, Tantum ergo, motete i himne za jedan i više glasova uz pratnju orgulja ili harmonija.

F. P. Zubiaga je bio neko vrijeme učenik prije spomenute škole. I on zgodno piše kao i N. Praglia redovito u polifoničnom stilu, što kompoziciji podaje život i svježinu. Melodičan je Španjolac, a nije težak u pratnji (istotako sve navedene skladbe), pa će lako naći ljubitelja.

F. A. Moser piše u stilu bivših njemačkih cecilijanaca.

J. S. Bach: »*Contrapunctus inversus der Fuga XV. aus der Kunst der Fuge*«. Ausgeschrieben von A. H. Valentin Hulbach. Izdao Fratelli de Santis. Roma. L. 12.

Govor je o glasovitoj Fuga XV sa tri subjekta a na 4 glasa. Dosada se je mislilo, da je Bach nije svršio, pa su je tako i izdavali. Sada je Hulbach opazio, da je Fuga cijela sastavljena, samo nije bila realizirana: kontrapunktički obrat iste sačinjava njezin nastavak i svršetak. Kao jedan dokaz svoje tvrdnje navodi to, što je sam Bach urezao dobar dio svojeg djela »*Kunst der Fuge*«, što da ne bi bio učinio, kad ne bi bio gotov sa cijelim djelom. Zanimivo riješenje, u sebi tako lagano, ali ipak Kolumbovo jaje.

ORGANISTOVSKJE ZADEVE.

Našim organistom.

Zadnje čase tu pa tam kak organist malo po strani ošvrkne nas »fajmoštre«, češ, da premalo skrbimo za dobrobit organistov. Morda je tu ali tam res nekoliko krivde na župniku, da se premalo briga za svojega uslužbenca, toda v ogromni većini pa se mora priznati, da bi vsak župnik rad preskrbel svojemu organistu kolikor mogoče dobro eksistenco, a mu pri najboljši volji to ni mogoče, neredko danes župnik sam dosti slabše izhaja kot organist!

Če pa morda kje res dobi organist premalo opore v svojem župniku, je pa tudi to res, da ga organisti tudi včas polomijo. Pisec teh vrstic si je v svesti, da z vsemi močmi podpira organista in njegovo delo, vendar sem pa imel že tako bridke skušnje z raznimi organisti, da se mi zdi prav poučno, če jih podam v »*Cerkvenem Glasbeniku*«.

Ko sem prišel na župnijo, sem našel prav malo muzikalij za veliko župnijo. Ko vprašam, kako je to mogoče, mi odgovori takratni organist, da je njegov prednik, ko je odšel, poprodal precej cerkvenih muzikalij. — Ostale so večinoma same raztrgane partiture. Tekom par let nato sem moral kupiti za več tisoč cerkvenih skladb, da ima cerkev, kar potrebuje!

Imel sem v službi že več prav dobrih organistov, a skoro vsi so imeli veliko napako, ki bi jo imenoval organistovska nevoščljivost! Vsak organist je imel nekaj svojih pesmi, ki so bile prav dobre in s katerimi je nekako briliral, a ko je šel iz župnije, je odnesel vse partiture in vse glasove, da naslednik ni mogel več proizvajati dotičnih skladb! Z dvema sem se pogodil, da morata od vsake nove skladbe, ki jo naštudirata v pevskem zboru in je ni v kaki zbirki, ki jo ima cerkev, pustiti pri eventualnem odhodu vsaj partituro in po štiri glásove. A niti eden ni tega storil, dasi sem plačal papir za note iz cerkvenega! Cerkvni zbor zna precej prav lepih skladb, katerih ne more več peti, ker pač ni partitur, ki se žal tudi v knjigarnah ne dobe. Ob odhodu pač ni mogoče vsega prekontrolirati, in končno prepira se človek nerad! Kdor nima toliko časti v sebi, da bi se držal pogodbe, potem se pač vsem pogodbam lahko na kak način izmuzne!

Kar se tiče gmotnega vprašanja, bo pač treba iskati poleg orglarskih dohodkov, tudi še kake druge vire. Da bi imel organist samo od orglarskih opravil kakih 2000 Din mesečnih dohodkov, se pač ne more ne zahtevati in ne pričakovati, ker ni toliko dela, da bi bilo toliko vredno in nobena cerkvna občina tega ne zmore. Da pa bi moral imeti poročen organist kakih 2000 Din mesečnih celotnih dohodkov, je pa tudi potrebno. Za organiste, ki niso hkratu cerkveniki, bi bilo pač potrebno poiskati kakih postranskih dohodkov. Zdi se mi pa, da vsaj nekateri organisti niso s tem zadovoljni, da bi iskali kakih postranskih zaslužkov. Večino organistov sem izgubil vsled nezadostne plače,

dasi je cerkev plačevala, kolikor je pač mogla. Vsakemu organistu pa sem skušal izboljšati položaj na ta način, da bi mu dobil kako postransko službo. Enemu sem hotel prirediti prodajalno in oskrbeti trafiko, ki bi mu bila nosila lepe novce in bi jo bil gotovo dobil, a ni hotel; drugemu sem oskrbel službo v pisarni, ki bi mu bila nesla sedaj mesečnih najmanj 1000 Din, tako da bi bil imel mesečno vsaj 2000 Din dohodka, a zopet ni hotel, tretjemu, in sicer novincu — sem obljubil mesečno 500 Din in vse prosto — stanovanje, hrano in svečavo, a jo je tudi popihal. Seveda se je kmalu kesal in prosil nazaj, a prepozno! Prosim, kje je uradnik ali pa župnik na Kranjskem, ki bi imel vse prosto in povrh še mesečno 500 Din?!

Priznam, da so v splošnem organisti preslabo plačani, toda zdi se mi pa vseeno, da tudi premalo upoštevajo vrednost naturalnega stanovanja in drugih dohodkov, ki se ne plačujejo v gotovini. Danes vlada pač nekaka splošna beda in se moramo pač vsi boriti trdo za svoj kruh.

Bog varuj, da bi hotel kaj organistovskemu stanu očitati. Te vrste sem zapisal samo zato, da se vidi, da niso samo med šefi nekateri taki, ki se premalo brigajo za organista in njegovo existenco, ampak da so tudi med organisti nekateri, ki so sami krivi, da jim slaba prede in tudi taki, ki jemljejo ugled njihovemu stanu.

Župnik.

Občni zbor Podpornega društva organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani se bo vršil v sredo 6. oktobra 1926 v Ljubljani. Ob 10. uri dopoldne sv. maša v stolnici, po sv. maši zborovanje v restavraciji pri Košaku (>Ferlincu<). Organisti! Udeležite se občnega zбора!

KONCERTNA POROČILA.

I. Koncerti v Ljubljani. 1. julija je Glasbena Matica izvajala dr. Božidar Širolov oratorij »Abrahamova žrtev« za zборе, soli in orkester. Sodelovala sta operni in matični pevski zbor, kot solisti operni pevci: gospa Thierry-Kavčnikova, gg. Betetto, Knittl in Sekula ter še dva druga solista: gdč. Verbič in g. Završan. Orkester je bil operni. Delo je med letom naštudiral g. Srečko Kumar, vodil pa operni kapelnik g. Niko Štritof. Širolov oratorij spada med tista redka oratorijska dela, ki jih imamo Jugoslovani. Nastalo leta 1923. se je prvič izvajalo leta 1924. v Zagrebu in potem v Karlovcu, v Ljubljani sedaj prvič. Glasba tega oratorija nas je precej iznenadila. Pričakovali smo moderno ali vsaj zapadno zasnovano, našli pa po večini orientalsko, eksotično, nam Slovencem precej tujo. Je pa plemenita. Uporabljen je večkrat gregorijanski koral s prostim ritmom, dobro pogodeni so večkratni dvo- in triglasni kontrapunktični stavki, posebno značilni nekateri hrvatsko narodno barvani ženski zbori. Izvedba je bila v celoti dobra; posebno se je odlikoval zbor, med solisti pa g. Betetto in gospa Thierry.

II. Koncerti drugod. 27. junija je ljubljansko pevsko društvo »Grafika« priredilo koncert v Samoboru. — 3. julija je mariborska Glasbena Matica priredila pevski koncert v Rogaški Slatini. — 4. julija je bil cerkven koncert na Bučki. — 18. julija je pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« koncertiralo v Rogaški Slatini. — 7. avgusta sta ravnotam priredila koncert Leopold Kovač, tenorist ljubljanske opere, in Karel Jeraj, profesor ljubljanskega konservatorija. — 10. avgusta je priredila Muzika dravske divizijske oblasti pod vodstvom svojega kapelnika dr. Josipa Čerina v Rogaški Slatini simfonični koncert in izvajala Biničkega overturo »Iz moje domovine«, Schubertovo simfonijo v H-molu (1. stavek), Rahmaninova »Preludij«, Prehnrlow »Sveti večer« in Lisztovo prvo Ogrsko rapsodijo. — 26. avgusta je dr. Čerin ravnotam priredil benefični koncert za svojo godbo. Izvajal je Beethovno V. simfonijo in Viottijev koncert za gosli in orkester. Sodelovala je Lotte Paumgarten. — 22. avgusta

je priredil pevski odsek Prosvetnega društva v Zagorju ob Savi pevski koncert. Vodil ga je organist Rozman. Poleg mešanega zbora je nastopil tudi mladinski zbor, 9 deklic in 7 dečkov, ki je zapel med drugimi točkami Premrlovo »Jezus je majhen«. — 29. avgusta se je vršil v Žireh cerkven koncert.

St. Premrl.

Cerkven koncert v Žireh. Leta 1921. je bila kolavdacija žirskih orgel in cerkven koncert. Župna cerkev v Žireh, veličastna stavba z dvema zvonikoma, je bila to poletje dekorativno lepo poslikana in je dobila šest novih, krasnih lestencev z električno lučjo. To je dalo povod, da se je priredil 29. avgusta II. cerkven koncert z dvajsetimi točkami. Med 10. in 11. točko je stolni kanonik dr. Opeka kratko govoril o lepoti hiše božje in o milostih, ki jih v njej prejemamo. Koncem koncerta je župnik Logar dal blagoslov z Najsvetejšim.

Cerkev je bila zasedena z domačimi župljani in z gosti iz sosednjih župnij. Udeležili so se koncerta cerkveni zbori z Vrhnike, iz Logatca, s Trate, Poljan, obeh Oselic, Lučin in Leskovice, večinoma s svojimi dušnimi pastirji.

Koncert je izvajal domači cerkveni pevski zbor, broječ 35 glasov: 10 sopranov, 11 altov, 4 tenore in 10 basov, pod vodstvom vrlega svojega pevovodje in skladatelja Antona Jobsta, s sodelovanjem stolnega kapelnika St. Premrila. Premrl je sviral štiri točke, med katerimi je radi nežnosti in umljivosti najbolj ugajala Guilmantova »Molitev in uspavanka«.

Sledile so pevske točke: 1. P. H. Sattner: Nikar od nas, zbor zemljanov iz oratorija »Assumptio«, meš. zbor z orglami. — 2. St. Premrl: Sem kakor oljka, bas meš. zbor z orglami. — 3. E. Hochreiter: O Marija, kras nebes, meš. zbor z orglami. — 4. Dr. Kimovec: Jezus hoče v srce priti, meš. zbor z orglami. — 5. A. Jobst: Mariji, sre kraljici, meš. zbor z orglami. — 6. M. Zeleznik: Kraljica si, sopran in alt z orglami. — 7. St. Premrl: Večerni pozdrav Jezusu, meš. zbor z orglami. — 8. St. Premrl: »Gloria« iz maše in hon. S. Jos., meš. zbor z orglami. — 9. P. H. Sattner: Slavite Marijo, alt, meš. zbor z orglami. — 10. A. Jobst: Kdaj, o sladka mati moja, meš. zbor z orglami. — 11. E. Hochreiter: Čez mlado zoro, sopran, meš. zbor z orglami. — 12. M. Zeleznik: Zdrava Marija, alt, meš. zbor z orglami. — 13. E. Hochreiter: Marija pomočnica, sopran, ženski zbor z orglami. — 14. St. Premrl: O Jezus, ves moj blagor ti, meš. zbor z orglami. — 15. A. Mav: Vnebovzetje Marijino, meš. zbor z orglami. — 16. St. Premrl: Ponižno tukaj pokleknimo, meš. zbor z orglami. — K sklepu: Povsod Boga

Koncert je v občē uspел prav dobro. Kdo bi mogel misliti, da je kaj takega mogoče v 600 m visoki gorski župniji! In vendar je tako. Treba le pravih mož in vse gre. Žiri jih imajo; najprej župnika, ki je na vse strani, tudi v glasbi, naobražen in za vse lepo in dobro vnet; na strani mu vrl kaplan, istega duha, istega srca; slednjič pevovodja, ki gre s časom naprej in se je sam uvrstil s svojimi glasbenimi drobci med moderne skladatelje, in ki je obenem tudi osebnost, ki kaj zna in tudi kaj velja; vsled tega vživa v občini, zlasti pri pevcih, splošen ugled.

Vse točke so bile dobro naštudirane, z razumnostjo in vneto proizvajane. Mrtva je partitura, če je zbor ne oživi; in to je storil. Zbor je imel na orglah izborno zaslonbo, organist je jako primerno porabil vsa sredstva žirovskih orgel, ki iščejo svoje vrste v Sloveniji. Spored je nudil najboljše pesmi naših modernih skladateljev: Premrila, dr. Kimovca, Hochreiterja, Zeleznika, Jobsta, Mava. Ali so pesmi prijale glavi ali srcu, o tem so se čule razne sodbe.

Zbor seveda ni bil popolnoma zravnán, premalo je bilo tenoristov; soprani so preveč tresli, alti v nizkih legah preveč peli iz goltanca. Ali na deželi mora biti človek zadovoljen z materijalom, ki je na razpolago. Vrhú tega pevci niso plačani, pojo iz ljubezni in idealizma. To me torej ni dosti motilo. Ampak tempi so bili vobče prehitri, prestrastni. Jaz mislim, da se mora razlikati med svetno in cerkveno pesmijo poznati zlasti na tem, da je cerkvena pesem umerjena, pobožna, globoko občutena, dostojna, cerkve vredna. To se je zlasti čutilo pri zadnji pesmi »Ponižno tukaj pokleknimo«, ki

je radi naglice v najslovesnejšem trenutku ostala brez vtisa. Agogika je lepa stvar, toda pretirati se ne sme. V tej naglici in strasti poslušavcu marsikaj švigne mimo, kar bi rad užival, pa ne more.

Koncert je bil odločno predolg in je poslušavce utrudil; dvanajst točk s primernimi pavzami bi bilo dovolj. — Po koncertu je bila na vse strani diskusija in najboljše je zadel gospod, ki je dejal: To je sad 50 letnega delovanja Cecilijinega društva in orglarske šole.

P. Hugolin Sattner.

DOPISI.

Vrhnika. Vrhničani zelo pridno delajo na glasbenem polju. Letos so zopet priredili dne 29. junija cerkven koncert. Kar jim je lani kritika očitala, da so namreč dali na spored preveč pesmi nemških skladateljev, to so letos temeljito popravili: peli so 20 pesmi od dvanajst izključno slovenskih skladateljev. Ker se ni mogoče pri vsaki pesmi posebej ustaviti, zato naj podam splošne utise, ki smo jih odnesli s koncerta. G. pevyodja Grum ima predvsem dober material, bodisi ženski, bodisi moški. S takimi pevci in pevkami se da delati, seveda, če redno obiškujejo pevske vaje. Zbor pazi na dirigenta, ker so bili vstopi, razen nekaterih mest, precej točni. Tudi naraščanje, odnehanje in poudarjanje je bilo precej enotno. Sploh dirigent zelo dobro operira z dinamiko, ljubi močne kontraste, s čemur večasih kar preseneti poslušalca. Isto mesto, zapeto enkrat v f, pri ponavljanju pa n. pr. v pp, se ti bo zdelo čisto novo. (Omenim čiste soprane v višini v pp!) Pohvalno je treba omeniti, da dirigent štedi z zborovo močjo: zbor je le na nekaterih mestih, kjer je bilo zares potreba, pokazal svoj »plen«, sicer je pa bil vedno, tudi na močnejših mestih, še ekspanziven. Manj dobro kot dinamiko pa pozna dirigent agogiko. So gotova mesta v pesmih, zlasti v novejših (»Jezus je majhen«!), kjer govori samo še čuvstvo. Na takih mestih je treba opustiti počasno, podrobno, cizeliranje posamezne note (pri vajah seveda ne!), kar samo zadržuje tok glasbene misli. Tu je treba pustiti srečo prosto pot, naj se po svoje »navriska in najoče«! Torej več čuvstva, več gorkote na takih mestih! Sopranistinja je pri solo-točki pokazala, da ima dobro izvežban glas in da bi pri ugodnejših razmerah svojo nalogo brez dvoma še boljše rešila kot jo je. Baritonski solo ni bil dober, krivo je bilo baje prehlajenje. V takih slučajih je boljše, da dotična točka sploh odpade. Orglal je g. Svetel iz Ljubljane. Orgle, ki so že precej v zadnjih zdlih, so se zaenkrat še uklonile izbornemu organistu. Če se bodo še ob prihodnjem koncertu, je pa že težje reči. G. Svetel je posebno v registraciji storil vse, kar se je v danih razmerah sploh dalo storiti. Cel koncert je prvič pokazal, da se dajo s požrtvovalnostjo in z dobro voljo tudi na deželi doseči zelo visoki uspehi; drugič pa je bil znova doprinešen dokaz, da niso moderni skladatelji tak »enfant terrible« kot si jih v l. 1926. po Kr. rojstvu še vedno nekateri predstavljajo, ampak da jih tudi preprostejše ljudstvo sprejema vsaj s tako simpatijo kot starejše, če ne celo še z večjo.

M. Tomc.

Cerkveni pevski zbor v jetnišnici deželnega sodišča v Ljubljani. — Jetniški ravnatelj g. A. Arko je dovolil, da so si kaznjenci tukajšnje jetnišnice ustanovili pevski zbor, ki naj povečuje službo božjo ob nedeljah in praznikih. Zbor sestavljajo: 2 prva in 2 druga tenorja ter 2 prva in 3 drugi basisti. Zbor je prvič nastopil prvo nedeljo meseca julija in je predvajal mašno pesem »Pred Bogom« (Haydn), »Posvetitev Srcu Jezusovemu« in »Presvetemu srcu slavo«. Drugo nedeljo: mašno »V ponižnosti klečimo«, g-dur, Cantica sacra, III. del, I. Hladnik »O presveta« (O sanctissima) ter dve kitici »Presvetemu srcu slavo«. Za veliki šmaren pripravlja zbor mašno »Pred stolom Tvoje milosti« (Haydn) in »Kraljico angelov« iz Cantica sacra, III. del, Bariton solo, in obhajilno »O Jezus moj«, e-mol, iz »Cerkvenega Glasbenika«. Nadalje bomo še predvajali: mašno »Pred Bogom« v as-duru, »Oče večni« v c-duru in isto v d-duru, vse iz prilog »Cerkvenega glasbenika«. Marijine: »Zbor« v as-duru »O deva Ti preslavljena« v as-duru, »Marija zarni kinč« v b-duru, iz prilog »Cerkvenega glasbenika«. Iz Cantica sacra pa: »Kraljica miru« (p. H. Sattner), »Mati vsega usmiljenja« (A. Foerster), op. 19, št. 9, ter mašno »Pred tabo na kolenih« (Stanko Premrl).

Zbor se uči s spremljevanjem gosli, ker harmonija nimamo. Nekateri izmed pevcev so bili že pri pevskih društvi, nekaj je pa novincev. Jetniški kurat nam je daroval nekaj not, druge nam je izposodil v prepis. Zbor se ima boriti z nekaterimi težkočami, katere pa bo, kakor upam, vse premagal, ker greša zboru na roko g. jetniški ravnatelj in č. g. jetniški kurat. Vaje se vršijo od pol 12 do 1 opoldne v šolski sobi. Tudi nekateri gg. pazniki kažejo zanimanje za petje, mnogo jih je pa žal še danes nasprotnih. Napredovanje zbora ovira tudi to, da se pevci pogosto menjajo, največ pa, kot pri vseh zborih, mišljenje. Ob priložnosti kaj več! I. S., pevovodja.

Vrhnika. Gospod Josip Lenarčič, veleposestnik in tovarnar na Verdu pri Vrhniki, je letos obhajal svojo 70-letnico. Blagemu, vsega spoštovanja vrednemu možu bodi tukaj posvečenih par vrstic že z ozirom na to, da je bil on edini in prvi slovenski izdelovalec harmonijev ameriškega sistema s premakljivo klaviaturo. Njegovi izdelki so bili plod dolgotrajnega študija in dela. Ko si je gosp. Lenarčič kot absolvirani tehnik zamislil in udeležil tovarniško izdelovanje harmonijev, se je imel spočetka boriti in tekmovali v prvi vrsti z inozemskimi tvrdkami, ki so za višjo ceno izdelovale in med našimi organisti, učitelji in pevovodji potomi bombastične reklame razpečavale harmonije, ki so tako glede intonacije kakor tudi ličnosti daleko zaostajali za njegovimi proizvodi. Navzlic temu, da je dajal harmonije vsakomur proti odplačevanju v obrokih, v materialnem oziru ni uspel ter je pri tem utrpel zelo občutno škodo, kajti mnogo njegovih naročnikov se je izneverilo plačilni obveznosti. Da se izogne še večjim izgubam, je moral gosp. Lenarčič žal prenehati z izdelovanjem svojih prvovrstnih harmonijev. Žal, da se je ravno pri njem, ki je bil zmožen voditi konkurenčni boj s svetovno znanimi tvrdkami, uresničil latinski pregovor: Nemo propheta in patria! — Bodisi kakor bilo — škoda, ki jo je z ukinjenjem tega obrata utrpela naša industrija, je nenadomestljiva. Da je temu res tako, bo pritrtil vsakdo, kdor še poseduje harmonij Lenarčičevega izdelka. Še danes, po tolikih letih, odgovarjajo ti izdelki, bodisi v cerkvah, kapelah, šolah (tudi Orglarska šola ima, mislim, njegov harmonij¹ in v privatnih stanovanjih vsem zahtevam in zavzemajo prednost in častno mesto pred tujimi proizvodi. — Ko smo tako na kratko omenili zasluge, ki si jih je stekel gosp. Lenarčič na tem polju, ne smemo prezreti tudi dejstva, da je bil v mladih letih izboren tenorist in je s svojim zvonkim glasom poveljeval čast in slavo božjo tudi na domačem vrhniškem koru. Tudi danes je še velik ljubitelj plemenite glasbe in cerkvenega petja in ni ga koncerta ali pevske prireditve, ki bi je on ne posetil. — Nevenljivih zaslug si je stekel zlasti kot občinski svetovalc, dalje kot član raznih dobrotelčnih korporacij in je kot tak vsakomur šel po vsi možnosti na roko ter ni nikdar nikomur odrekel kake nanj stavljene prošnje. Zato po vsi pravici smelo lahko trdimo, da ga nima in ne more imeti nasprotnika. — Sklepajoč te skromne vrstice, ki naj imajo namen osvetliti spomin jubileja moža kremenitega značaja, mu kličemo iz srca enoglasno: Bog Vas živi, gospod Lenarčič, še mnoga, mnoga leta v tako izbornem zdravju in čilosti kot ju imate danes. Vašega redkega slavija pa se tem prigodom veselimo zlasti vsi Vrhničanje, katerim ste bili in bodete čast, dika in ponos!

Vrhničan.

Opomba. Gosp. Lenarčič ima še nekaj harmonijev v zalogi, ki bi jih oddal proti nizki odškodnini. Kdor se zanima za te blagolasne instrumente, naj se obrne direktno na njegov naslov.

Bučka. Preden se od tukaj poslovim, si štejem v dolžnost, da na kratko opišem cerkveno petje na Bučki na Dolenjskem, saj najbrže še ni bilo poročila ali vsaj dolgo ne v »Cerkvenem Glasbeniku« o bučinskem cerkvenem petju. Zbor šteje 22 pevskih moči, in sicer 8 sopranov, 6 altov, 4 tenore in 4 base, stalnih pevcev je 15. Pesmi pojemo od sledečih skladateljev: Mašne: iz Cecilije, Stanko Premrlöve, P. H. Sattnerjeve, dr. F. Kimovčeve in Karlo Adamičeve Marijine. Zbirka 40 Marijinih pesmi. Planike, P. H. Sattner. Šopek Marijinih pesmi, J. Gruber. 16 Mar., Hladnik, op. 15. Slava Brezmadežni,

¹ Da. Izvrsten instrument. Še danes ga rabimo z veseljem in užitkom. — Urednik.

p. A. Hribar, in iz raznih Cerkv. gl. prilog. Obhajilne: Zbirka Slava Jezusu, Slava presv. Evharistiji in zbirka 13 obh., St. Premrl. Za pete črne maše Requiem. Premrl, Kimovčev, Hribarjev. Pevske vaje smo imeli pozimi dvakrat na teden, poleti pa, ker ni toliko prostega časa, smo se pa učili le v nedeljah popoldne po krščanskem nauku. Ko sem tu službo nastopil, sem našel 10 cerkv. pevskih grl: 4 soprane, 3 alte, 1 tenor in 2 basa, vse z lepimi glasovi, sodelujoče v cerkvenem pevskem zboru že nekatere po 4, 8, 14 do 16 let. Pričeli smo s pevske vaje in sem jih nekoliko poskusil glede dinamike in agogike, pa lahko rečem, da mi ni nobeden vedel, kaj se sploh to pravi in kaj to pomeni, nobeden ni poznal nobenega pianisima, ne naraščanja, padanja itd. Na koru sem našel, mesto posameznih glasov, kar na listkih besedilo z napisom »Muzikalije« precej raztrgane, tako, da sem prav slab vtis dobil od svojih prednikov. Napravil sem v tem oziru red, kolikor je bilo mogoče in zboljšal petje v prej omenjenem smislu. Gledal sem tudi na to, kako bi prišli do instrumenta za pevske vaje, ker nismo imeli nobenega, učili smo se par nedelj v cerkvi na orgle, pa sem videl, da je bilo to prenaporno; podal sem se okrog po fari prosit denarja za nabavo cerkvenega harmonija, seveda nekaj pa je še cerkev pripomogla, tako da smo kupili dober nov harmonij. Ker pa se tukaj v obč. ljudstvo zanima za lepo petje in so končno pevci tudi navdušeni za napredek cerkvene glasbe, smo se pridno učili in smo priredili dne 4. julija 1926 cerkven koncert s sledečim sporedom: 1. Premila Mati Zveličarjeva, dr. Fr. Kimovec. 2. Kraljica angelska, A. Mav. 3. Večerni zvon, dr. F. Kimovec. 4. Poglejte duše, J. Klemenčič. 5. Uspavanka bož. Detetu (božična), St. Premrl. 6. Veliki petek, J. Pavčič. 7. Raduj se, Kraljica nebeška, dr. Fr. Kimovec. 8. Zemski vrtovi (Majniška pesem), J. Klemenčič.

Med odmori sem proizvajal štiri orgelske točke, in sicer iz zbirke Pred- in poigre št. 10 v A-duru, J. Ocvirk. Preludija Organi št. 87.—88. v Es-duru, St. Premrl. Dorska tokata (Diebold) št. 5. v E-molu, J. Callaerst.

Dirigiral je gosp. Venceslav Karbun, sedaj organist na Raki. Udeležba je bila dobra, uspeh koncerta, kar se glasbe same tiče, upam, da tudi dovoljen.

Bláž Arnič, organist.

Sv. Barbara v Slovenskih goricah pri Mariboru. — Tu se je vršila 8. avgusta nova maša g. Stanka Weingerla. Nimam namena popisovati poteka nove maše, ampak le bolj petje ob tej priliki. Ker je g. novomašnik študiral v Ljubljani, zato je poleg lepega števila mariborskih dijakov povabil tudi nas, ljubljanske bogoslovce, da smo mu peli na novi maši. Sešli smo se že v četrtek zvečer, da smo imeli v petek in v soboto še skupne vaje. Orglal je g. Ferd. Kristl, organist in skladatelj, doma iz Svete Barbare, uslužben v sosednji župniji in je nalašč za to priliko prišel sem; kakor čujemo, si poišče priložnostno službo v Rumi. Mašo in odgovore je pel moški zbor. Peli pa smo: Tantum ergo v Es (Ferd. Kristl), mešani zbor, Introitus koralen (samo ljubljanski bogoslovci), Missa juvenilis v D za troglasen zbor (Karl Wendl), Graduale v A, mešani zbor (Stanko Premrl), za ofertorij »Exsultate Domino« v Es, mešani zbor (J. Zangl). Pri darovanju je pel mešani zbor »Povsod Boga«, »Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod« (Premrl), več pesmi iz »Planik« I. in II. (Sattnerjeve in Hochreiterjeve), mariborski dijaki pa »Marija skoz življenje« (Ign. Hladnik). Novomašniško pa smo peli od g. Bervarja, za mešani zbor priredil g. Fr. Kristl.

Naj omenim še neko stvar, ki je bolj praktičnega pomena, pa zelo važna. Po naših korih so še vedno klopi za nepevce, tako tudi tukaj; stojišče na vsaki strani igralnika je kvečjemu za dva pevca. Ko pride naš zbor ca. 17 pevcev na kor, je bilo že vse zasedeno in le s težavo smo pregovorili, da se jih je polovica odmaknilo s svojih plačanih sedežev, da so mogli iti vsi pevci na eno stran zaradi enotnosti petja. Za pevke na drugi strani pa je bilo boljše. Na kor torej spada samo pevski zbor!

Pri večernicah v soboto smo peli »semeniške litanije« (Sicherl) ljubljanski bogoslovci (4), na koru pa Tantum ergo (Hladnik) mešani zbor, in novomašniško (Rihar) ter »Marija, dobrotno...« (Premrl).

V nedeljo zjutraj smo na željo g. župnika Jos. Potočnika pri teoforični procesiji v cerkvi zapeli pri štirih blagoslovih »Molim Te ponižno« (Rihar), »Glasno zapojmo«, »Hvali Sion« (Premrl) ter »Sveto«; evangelije in odgovore ter te štiri blagoslovne je pel slovensko kvartet ljubljanskih bogoslovcev.

Še malo o petju pod uto. Tam so zlasti veliko peli dijaki, pa tudi vsi, kar nas je bilo zbranih, staro in mlado; bilo je pravo ljudsko petje. Od časa do časa pa se je sestel moški, pa tudi mešani zbor pod vodstvom g. F. Kristla, ki je imel pripravljenih veliko pesmi. Izmed teh smo peli (mešani zbor) »Ne zveni mi« (J. Aljaž) ter nekaj Kristlovih; poleg tega še »Mi v grobi smo« (Aljaž) moški zbor, »U boj« itd. Omeniti je treba še izvrstni hvalospev lepemu petju, ki ga je govoril novomašnikov govornik g. prof. Trstenjak pri zabavi v uti; s tem je vse navdušil, da ohranijo in goje našo lepo slovensko narodno pesem. Slišali smo tudi razne »prleške«; kako lep prizor je bil, ko je vstal neki prleški akademik ter pel najprej zelo dolgo pesem o dijaku, na koncu vsake kitice pa je več kot dve s' o gostov odpevalo »tralala«. — To bi bilo kratko poročilo o petju pri štajerski novi maši v lepih Slovenskih goricah.

Jože Rozman, bogoslovec.

Slovenjgrader. Cenjeni bralci in sotrudniki Cerkevne Glasbenika! Mislim, da se ne motim, če trdim, da se beseda Slovenjgrader še ni imenovala v našem listu, tem manj pa, da bi prinesel naš list v dobi svojega 49 letnega obstoja od tukaj kako cerkvenoglasbeno poročilo. Ker je Slovenjgrader torej po večini našim bralcem še nepoznan, dovolite, gospod urednik, da omenim najprej nekaj, kar sicer ne spada v naš list, vendar pa je za pravo umevanje razvoja naše cerkvene glasbe potrebno.

Slovenjgrader leži ob severni meji naše ožje domovine v lepi mislinjski dolini, je majhno, toda lepo mesto, broječe okrog 1300 prebivalcev. Tukaj imajo sedež razen okrajnega glavarja še razni drugi državni uradi, ki se nahajajo običajno v sličnih mestih. Mestna občina, ki ima lastno cerkev, oziroma župnijo, je bila do preobrata l. 1918. v trdih nemških rokah, ter so se vršili tudi cerkveni obredi, pridige in petje v nemškem jeziku, v kolikor se ne vrše v latinskem. Naša občina, oziroma župnija izgleda kakor otok na Bledu, ker se krogokrog nje razširja obsežna župnija Stari trg pri Slovenjgradcu, koje župna cerkev je oddaljena 10 minut iz mesta. Ker se je v mestni cerkvi molilo in pelo svoj čas nemški, je preprosto ljudstvo posečalo raje starotrško cerkev, meščani pa, kakor povsod, tudi tukaj niso bili preveč vneti za obisk svoje cerkve, zato je bila le-ta bolj prazna.

Mestna župna cerkev, ki je bila svoj čas le starotrška podružnica, je dobila l. 1844. nove orgle, katere je postavil neki Alojz Hörbiger — več iz cerkvene kronike ni razvidno — za vsoto 1450 goldinarjev. Imele so 17 pojočih registrov in eno pedalno zvezo, vendar pa so bile, kakor običajno vse starejše, preveč kričeče, ker so prevladovale 4' in 2' piščalke. Imele so tudi skrajšan manual in pedal, vendar pa je kljub temu igral na nje nad 30 let brez vseh težkoč moj prednik učitelj Ivan Trobej, ki je razen tega imel še pohabljen mezinec na levi roki. Sedanji mestni župnik Alojzij Čížek, ki je zelo okusno prenovil že vso notranjo cerkev, je uvidel, da tudi orgle več ne odgovarjajo sedanjim potrebam. Póklcal je l. 1920. orglarskega mojstra Naraksa, ki je vse nedostatke, v kolikor je bilo s tehniškega in gmotnega stališča mogoče, popravil. Odvzel je orglam nekaj omenjenih kričalk ter jih nadomestil s štirimi novimi registri, in sicer: Principal 8', Gamba 8', Dolce 4' in za pedal Čelo 8'. Razen tega je dal orglam normalni pedal in manual, ostale kričeče registre je ublažil, zunanost pa je dobila tudi nekaj olepšav, vsled česar so dobile orgle drugo veljavo. Niso sicer kaj posebnega, vendar pa se lahko pred njimi skrivajo marsikatero predvojne in medvojne orgle, ki jih je posebno po spodnjem štajerskem kar nasejanih. Stroški renoviranja so znašali 8000 Din.

Jaz sem nastopil pri mestni občini službo tajnika 1. novembra 1919, in sicer po osemletnem nepretrganem vojaškem službovanju. Reflektirali so na glasbeno izobraženo moč in vsled tega, ker je takrat sestavljal nad vse marljivi učitelj Josip Šerbec (sedaj šolski voditelj) salonski orkester in mu je manjkal igralec klavirja, župna cerkev pa je rabila agilnejšo moč za vodstvo in pomnožitev cerkvenega zbora, ki je razpolagal tedaj

z dvema šibkima sopranoma in enim altom. Službo organista sem prevzel šele 1. januarja 1920, zato sem si med tem časom iskal in zbiral pevski material, tako da sem v kratkem času imel že po tri soprane in alte, štiri basiste in dva tenorista. Ta zbor je obstojal približno dve leti, vendar pa so se menjali večkrat razni glasovi vsled prihoda in odhoda nekaterih članov. Peli smo najprej lažje, potem pa tudi našim močem primerne težje skladbe iz raznih do tedaj izdanih zbirk domačih skladateljev. Tuintam se je oglasila tudi kaka pesmica tujega izvora, vendar pa zelo redko. Ker pa pevski zbor brez naraščaja nima bodočnosti, zato sem že januarja 1921 ustanovil otroški pevski zbor iz učencev in učenk osnovne in meščanske šole, broječ okrog 40 moči. Med časom učenja notne teorije in začetnih vaj jih je nekaj odstopilo, vendar pa jih je ostalo 32, ki so se v teku enega leta zelo izvežbali in peli po enkrat, včasih tudi po dvakrat na mesec ob nedeljah pri sv. maši. To petje je občinstvu zelo ugajalo. Ob nekaterih večjih praznikih pa sem najboljše od naraščaja dal k ostalemu zboru, kojemu so se takrat pridružili tudi razni moški člani slovenjgraškega pevskega društva, ter smo v zboru krog 40 moči poveljevali službo božjo. Iz navedenega otroškega zbora se je rekrutiral in dopolnil sedanji cerkveni zbor, ki šteje 5 sopranov, 6 altov, 6 basistov in dva, včasih tudi tri tenoriste. Kot tretji tenorist pride v poštev g. župnik A. Čížek, ki nima samo krasnega glasu, ampak je tudi splošno glasbeno izobražen in rad sodeluje, če mu je le mogoče. Ostali pevci otroškega zbora so deloma odšli v druge višje šole, deloma pa so izbrali razne poklice za bodočnost. Vaje imamo ob večerih po dva- do trikrat na teden, v slučaju potrebe pa tudi večkrat. Že dve leti, posebno pa v zadnjem času, izvajamo z veseljem najnovejše pesmi naših domačih skladateljev, med katerimi zavzemajo odlična mesta Premrl, Mav, Sattner, Klemenčič, dr. Kimovec, Hochreiter itd. Pri tem nas nič ne motijo pogovori raznih Cvenkov, kakor tudi ne kritike starejših ženic, kateri ne bodo ustavili naravnega razvoja naše cerkvene glasbe. Bodimo hvaležni, da imamo Slovenci tako plodovite skladatelje na cerkvenem polju, za katere nas lahko zavidajo drugi, večmilijonski narodi. Očitek, da novejše pesmi oziroma skladbe ne ugajajo našemu ljudstvu, ker ni v njih melodij ampak preveč disonanc, ne drži, saj imajo zlasti Premrove in Mavove skladbe mnogo tako ljubkih, rekel bi skoraj naivnih melodij, za katere se mora vneti vsako uho. Če dobimo vmes tudi nekaj disonanc in trdih akordov, nas to vendar ne sme oplašiti in odvrniti od njih, saj moramo tudi v življenju preiti marsikatero disonanco. Slovenjgraška cerkev, ki je bila svoj čas skoraj prazna, je od l. 1920. naprej vedno bolj obiskana in v zadnjih letih večkrat že natlačeno polna, izvzemši prednjo kapelo, kar je jasen dokaz, da vernikom tudi novejše skladbe ugajajo.

Dne 25. julija lanskega leta je delil prevzvišeni nadpastir lavantinski tudi v naši župniji zakrament sv. birmе. Ob tej priliki smo peli: A. Foerster: Ecce sacerdos magnus, dr. Kimovec: O Bog v nebeški slavi (šesteroglasna skladba), A. Mav: Kako si nam draga, P. Griesbacher: Krščanske duše pritecite, St. Premrl: Tantum ergo. Pri drugi maši: St. Premrl: Pred tabo na kolenih, št. 5 iz novejše zbirke, Marija dobrotno nam ohrani dom in rod, F. Bricelj: Ave Jezus, dr. Kimovec: Večerni zvon. Po pridigi se je prevzvišeni nadpastir, ki je bil svoj čas tudi urednik našega lista, javno s prižnice prav pohvalno izrazil o našem petju, s katerim vabimo vernike v hišo Gospodovo ter skupno poveljujemo službo božjo.

Letos pa nas je prvo nedeljo v marcu iznenadil s svojim obiskom nam zelo priljubljeni skladatelj g. A. Mav. Vršil se je namreč naslednji teden v sosednji župniji Stari trg pri Slovenjgradcu sv. misijon, ter si je hotel topot ogledati tudi našo cerkev in slišati naše petje. Škoda, da nismo niti najmanj slutili njegovega poseta, sicer bi se lahko bolj postavili. Med drugimi smo peli takrat tudi Premrlovo »Mati žalostna je stala«. Pel je z nami, po maši pa mi je povedal svoje strokovno mnenje. Za spomin nam je poslal svoje tri najnovejše pesmi v čast sv. Jožefu, od katerih smo peli »O sveti Jezusov Rednik«. To je zelo učinkovita skladba, ter je napravila na poslušalce veličasten utis.

Kar se tiče latinskih maš, je naša bilanca bolj pasivna, ker so naše štajerske razmere pač take, da se tudi pri petih mašah radi poslužujemo slovenskega jezika. Do sedaj smo izvajali šele dve latinski maši, eno celó z orkestrom. Kot prva se je izvajala

na božič leta 1924 in na praznik sv. treh kraljev 1925 K. Kempterjeva pastoralna maša v G (spremljal sem jo po večini pol tona niže, ker sopran zelo trpi), kot druga pa se je pela na veliko noč in naslednji ponedeljek 1. 1925. P. Griesbacherjeva »Missa Stella Maris« z orkestrom. Kot tretja pride kmalu na vrsto P. H. Sattnerjeva »Missa Seraphica«, in sicer tudi z orkestrom. Pri črnih mašah pojem običajno sam Requiem ter se poslužujem Premrlovega, Gruberjevega, Foersterjevega in dr. Kimovčevega koralnega.

Da ima naš zbor razen dobrih tudi mnogo slabih strani, je itak samo ob sebi razumljivo. Te slabe strani so tudi večkrat vzrok, da uspeh skupnega pevskega truda ni tak, kot bi lahko bil, če bi ne bilo teh nedostatkov. Pred vsem pride tukaj v poštev netočnost, ki se je kakor kuga vgnezdila pri nas in tako tudi pri vseh tukajšnjih društvih, vendar pa še nismo dobili moža, ki bi to bolezen odstranil. V tem oziru ima Slovenjgrдец gotovo patent! Da tudi osebnosti, medsebojni prepiri in neprimerno obnašanje v cerkvi kakor tudi drugod, škoduje ugledu pevskega zbora, je gotovo razumljivo. Vsled tega sem moral rešiti že marsikatero težko notranjo krizo, kar se mi je do sedaj še vedno posrečilo.

Naj omenim še to, da sem od l. 1920. do letos razen cerkvenega pevskega zbora, vodil še moški in mešani zbor tukajšnjega pevskega društva, ki smo ga ustanovili v aprilu 1920. Tega bremena me je pri letošnjem občnem zboru rešil g. učitelj Živko, kateremu želim veliko uspeha! Pri pevskem društvu sodelujejo med drugimi tudi po večini vsi člani in članice cerkvenega zbora, ter smo skupno s salonskim orkestrom v teku petletnega obstoja priredili že marsikateri koncert. Ni čuda, da sem si vsled vsestranske glasbene zaposlenosti svoje itak bolj občutljivo zdravje precej zrahljal.

To naj bo kratko petletno poročilo o tukajšnji glasbi, katero naj služi cenjenim bralcem v dokaz, da Slovenjgrдец ne spada v ono zaspano štajersko skupino, kateri je v 3. in 4. številki našega lista bral zaslužene levite g. Mav.

Alojzij Krajnc, mestni tajnik in organist.

Iz Gorice. — »Ljubezen.« — Tako naslovljeni članek v 5. in 6. številki »Glasbenika« je pravi izraz mojega mišljenja in moje navade izza mladih let, podpisal bi ga z desetimi rokami, ako bi jih imel. Tako je prav, »Glasbenik« naj bo naš učitelj ne le v načelnih glasbenih naukih, ampak tudi v dozdevnih malenkostih, ki so tudi važne in potrebne. Ko sem kdaj posetil kakega imenitnega gospoda ter sem videl na njegovi pisalni mizi — v nasprotju z drugo opravilo — vse prevrženo in polno prahu, mi je bila njegova imenitnost zelo zatemnjena. Vedno mi je bilo neljubo sedati k orglam drugih organistov, katerih tipke so bile pokrite z večmesečnim in morda celo večletnim prahom. Neomajna navada mi je še vedno pridno preganjati prah s klaviature domačega glasbila in kot učitelj petja na tukajšnjih srednjih šolah sem imel v vsakem harmoniju cunjjo za prah, katero sem pridno rabil. To naj kaže, kako lahko je ustrezati upravičenim željam gosp. pisatelja.

Ko sem v septembru 1923 na eharističnem shodu v Vipavi govoril o zvonovih cerkvenikom, zbranim iz štirih dekanij, sem pričel govor s temle stavkom: »Pred vsem vam je potrebna ljubezen in veselje do zvonov.« Resničnost tega stavka sem pojasnil z zgledom neuspeha lenuha, ker mu nedostaje ljubezni do delovnega predmeta in z zgledom uspeha naših mater v vzreji in vzgoji otrok, v kateri jim je najizdatnejša opora ljubezen do lastne dece.

Ne pretiram, ko trdim, da naši zvoniki lahko tekmujejo z najbolj zanemarjenimi suhotami. Trdim to oprt na svoje mnogoletne, neštete posete v naših zvonikih. Nesnaga je — pravijo — povsod škodljiva, menda nikjer tako kot na zvonovih: 1. kviri lepoto glasu, 2. manjša njega glasnost, 3. izpostavlja zvon nevarnosti, da se ubije. Le naj se kdo potruzi na bližnji zvonik, pa se prepriča, kak občutek ogabnosti mu vzbudi pogled na zvonove. Bron zvonov se navadno niti ne vidi, pač pa njega ogrinjalo, nastalo iz vlažnega prahu, težjih otrebkov in preobilne mažnje pri jarmovih oseh. In pod to nemalokdaj za prst debelo strnjeno odejo naj ubogi zvon prosto vibrira, ko mu to zabra-

njuje celo na rahlo zapadli sneg! To je naravnost zločin na teh naših priprošnjikih pri Bogu, na teh maziljenčih s sv. oljem in sv. krizmo!

In kdo ima to na vesti? Naši cerkovniki in — oprostite! — tudi cerkveni upravitelji. Ko bi imeli cerkovniki le nekoliko ljubezni do zvonov, bi jih ne mogli puščati v toliki nesnagi. Cerkovnik brez te ljubezni si pač misli: Čemu se bom trudil s čiščenjem, ko mi tega nikdo ne zapoveduje! Tako pada krivda na cerkvenega upravitelja, ki skrbi sicer za red in snago v cerkvi, a se ne briga za to v zvoniku.

Mladi, krepki gospodje naj le izvolijo raztegniti svoje nadzorstvo še v zvonik, starejši in bolehní pa naj blagovolijo poveriti v to kakega zanesljivega cerkvenega ključarja, da jim o tem poroča.

Toda glas upijočega v puščavi ostane menda vse pisanje in vse/osebno priporočanje. Tu bo že treba, da sežejo vmes višje cerkvene oblasti in ukažejo, da se imajo zvoniki najmanj parkrat v letu zastran snage, reda in morebitne nevarnosti za kako nesrečo nadzorovati in uspeh vsakega nadzorovanja uradno sporočati. V Nemčiji se ta previdna naredba že davno izvršuje.

Iv. Mercina.

OGLASNIK ZA CERKVENO IN SVETNO GLASBO.

Oskar Dev: **Koroške narodne pesmi.** Nabral, štiriglasno postavil in založil. — V. zvezek 1926. Naroča se pri založniku v Mariboru. — Dev spada med naše najbolj pridne, solidne in spretné nabiralce ter prirejevalce slovenskih narodnih pesmi. Pričujoča V. zbirka jih nudi trideset, deloma za moški, mešani, in nekaj za ženski zbor. Pesmi so prirejane največ štiri-, nekatere tudi peteroglasno, šte. 14 »Stoji hartelec zahrajenc« deloma celo osmeroglasno. Harmonizacija je jako posrečena; ni starokopitna, šablonska, temveč zelo zanimiva, v marsičem izvirna, moderna, ki pa kljub temu ohrani pesmim njih narodni značaj. Napevi so po večini novi, še malo znani. Mnogo teh pesmi ima značilni slovensko ljudski sklep v zmanjšani kvinti navzdol: šte. 3, 7, 11, 13, 17, 20 in 23; šte. 6 in 19 v sredi, šte. 16 večkrat. Štev. 24 ima pred sklepom zmanjšano kvinto navzgor; pesem je izredno nežna, zares deklška. Semtertje najdemo nasprotno pri sklepu zvečano kvarto navzdol z vmesnim, skritim prehodom, n. pr. g, f, des, c (šte. 9), ali d, c, as, g (šte. 19) itd. Zanimivi so zadržki pri sklepu v šte. 21 in 24; v šte. 23. pa sredi pesmi. Lep je pastoralen (narodno božičen) napev v št. 21. Zanimivi varianti znanih narodnih napevov sta šte. 16 (začetek pesmi »Prišla je miška iz mišnice«) in šte. 22 (začetek znane kroparske novoletne kolednice). Zlasti pa vzbujajo pozornost pesmi v molu: šte. 25 (eolska), 26, 27, 28 in 29. Ritmično bi se dale nekatere pesmi spraviti v bolj enostavne takte, kakor je dobro opomnil in stvarno podprl prof. Bajuk v »Pevcu« 1926, šte. 7-8. — Devovo zbirko, iz katerega koli vidika zanimivo, poučno, pa tudi praktično zelo porabno, prav toplo priporočam.

Premrl.

Stanko Premrl: **Slava Brezmadežni.** Zbirka mešanih moških in ženskih zborov. (Marijine, evharistične in druge pesmi.) Tretja izdaja. V Ljubljani 1926. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena vezanemu izvodu 40 Din, nevezanemu 30 Din. — Pričujočo izdajo te že zdavno pošle zbirke sem sestavil naprošen zanjo od raznih strani. Za podlago sem vzel drugo izdajo, ki sem jo priredil po prvi, od P. Angelika Hribarja prirejeni. V sedanji izdaji je ostalo bistveno skoro vse iz druge, s tem razločkom, da sem nekatere pesmi še nekoliko zboljšal, pesmim — upam — na korist; izločil pa sem nekaj manj vrednih skladb in jih nadomestil z nekaterimi boljšimi, novejšimi, ki so večinoma že izpričale svojo dobro vrednost in so korom in ljudstvu priljubljene. So to predvsem nekatere blagoslovne pesmi, nekatera odpevanja pri litanijah in pesmi v čast sv. Jožefu. Upam, da bodo zbori radi segali tudi po tej izdaji in jo pridno rabili v slavo Brezmadežni, pa tudi v čast Jezusu in sv. Jožefu.

Premrl.

Franc Marolt: **10 mašnih pesmi** za mešani zbor. Z odobrenjem knezoškof. ordinariata v Ljubljani z dne 22. junija 1926, šte. 2308. Samozaložba. 1926. Ljubljana. Vsako razmnoževanje kakor tudi prepisovanje teh pesmi je prepovedano. Cena izvodu 12 Din, več izvodom à 8 Din. Pesmi se dobe pri skladatelju v Ljubljani, Stari trg 3. —

S to zbirko mašnih pesmi stopa Franc Marolt, organist v trnovski župni cerkvi v Ljubljani in član opernega zbora, prvič kot skladatelj pred javnost. Pesmi so dosti dober prvi poskus. So v cerkvenem duhu zložene, porabne, pevne. Nekatera mesta semtertja so prav lepa, spretno podana. Vendar v celoti se avtor še bori s slogom: uhaja na staro cecilijansko polje, pa zopet zasuče v novejšo smer. Vsled pomanjkanja krepke invencije prinaša večkrat razne spomine, oziroma se tuhtam ponavlja. Prav lepa pesem je štev. 3., ki je zložena v P. H. Sattnerjevem slogu (prim. njegovo štev. 4. v C. Gl. 1917). Krepka je štev. 6. Gladko teče štev. 7., a se naslanja na že znane vzorce. Štev. 8 dobro prične, neha v nekofiko šibki sekvenci. Zanimiva je štev. 9., s prav srečnim dvoglasnim kontrastom v sredi. Pri zadnji (štev. 10) je najbolje pogodena sredina: ženski in moški zbor. — Za malo spremembo repertoara bodo te mašne pesmi marsikomu dobrodošle.

Premrl.

Karel Bervar: **6 pesmi k blagoslovu**. Tretja izdaja. Cena 6 Din. (Pesmi nam niso došle v oceno.)

Slovenski pritrkovavec. Navodilo za pritrkavanje cerkvenih zvonov po številkan. Spisal Ivan Mercina, svetnik in državni glasbeni učitelj v pokoju, knezonadškofijski kolavdator cerkvenih zvonov za goriško nadškofijo. Gorica 1926. Založila Katoliška knjigarna v Gorici. Z dovoljenjem knezonadškofijskega ordinariata v Gorici z dne 27. januarja 1925.

To je delo, ki mu pač ni para ne le v naši, temveč tudi v drugih literaturah, kajti knjiga, ki bi posebej obravnavala o pritrkavanju, nam doslej sploh še ni bila znana. Zato pozdravljam knjigo s tem večjim zadovoljstvom, ker sem prepričan, da bo utrla pri nas pot premišljenemu, umetnemu pritrkavanju. Posebno me veseli, da se je lotil tega dela ravno svetnik Mercina, ki ni le najboljši slovenski zvonoslovec, temveč po mojem mnenju tudi najboljši pritrkovavec že izza mladostnih let. Knjiga ni spisana v naglici tja v en dan, temveč je sad dolgotrajnega razmišljanja in mnogih izkušenj. Zvonivci in vsi, ki imajo opraviti z zvonovi, bodo našli v knjigi mnogo koristnih naukov in migljajev. V uvodu beremo, kako so se zvonovi polagoma razvijali in kako jih je šele katoliška cerkev dvignila na ono višino, na kateri jih občudujemo dandanes. Kratek in zelo vzpodbuden je nadaljnji odstavek, ki dokazuje, da je pritrkavanje in sploh zvonjenje častno in pri Bogu zaslužno opravilo. Nadalje nastopa pisatelj z vso odločnostjo proti bahaštvu in nasilju v pritrkavanju, obravnava o pripravi in prihajanju k potrkavanju, o tem, kako se zaznamujejo zvonški glasovi, kako so osnovani in kako se izvršujejo vzorci zvonških melodij, o olepšavah v pritrkavanju in o načinu, kako se sestavljajo sporedi. Zvonške glasove zaznamuje pisatelj ne z glaskami (notami), temveč s številkami. Te številke pa ne značijo — kakor običajno — intervalov, temveč taktne dele. Ker je pri pritrkavanju dvo- in trodelni takt neraben, pridejo v poštev samo štiridelni, šestdelni in osemdelni takt. Glede šestdelnega takta pa je pripomniti, da se v pritrkavanju ne deli tako, kakor sicer v glasbi, na dva tridelna takta z naglasom na 1. in 4. delu, temveč na tri dvadelne takte z naglasom na 1., 3. in 5. taktne delu.

V zaznamovanje zvonov služijo pisatelju pri triglasnem zvonjenju trije stolpci (rubrike), pri štiriglasnem zvonjenju pa štirje stolpci. Prvi stolpec na levi strani znači veliki zvon, nadaljnji stolpci po vrsti od leve na desno značijo pa ostale zvonove po njihovi velikosti navzdol, tako da je zadnji stolpec na desni strani odločen za najmanjši zvon. Številka 1 znači prvi začetni glas melodije. Ako stoji ta številka v prvem stolpcu, je veliki zvon vodilni zvon, ako se pa ta številka nahaja n. pr. v 2. stolpcu, je drugi zvon vodilni. Nadaljnji zvonovi se udarjajo, kakor so številke razvrščene po stolpcih. Ako se nahajata dve zaporedni številki v istem stolpcu, dobi dotični zvon zaporedoma dva udarca. Vodilni ton se lahko zvoní ali pritrkuje; pri mnogodelnem taktu bo pač mogoče samo pritrkovanje. Ostati pa mora isti vodilni ton od pričetka do konca komada v sporedu melodičnih vzorcev, četudi se v istem komadu uporablja več vzorcev. Vzorci so enoviti, enovrstni ali pa sestavljeni, večvrstni, in sicer enkratno sestavljeni, ali dvovrstni in dvakratno sestavljeni ali štirivrstni. V knjigi se nahaja nič manj kot 243 raznih vzorcev.

Seveda naj nihče ne pričinja z vzorci, ako ni prej knjige dobro preštudiral, ker bi si sicer s samimi številkami ne znal pomagati. Še tako bo temu ali onemu, ki ni glasbeno temeljito izobražen, ostalo marsikaj v knjigi nejasno in temno. Zato se popolnoma strinjam z mnenjem prevzvišenega knez nadškofa Frančiška Borgia Sedeja, ki v uvodnem priporočilu dostavlja tole pripombo: »Ker je neveščakom umetno pritrkavanje po vzorcih, ki so v knjigi objavljeni, težko razumljivo, bi bilo umestno, da jim kdo natančno pokaže, kako se ima to izvesti.« Ako hočemo torej, da bo knjiga res koristila, se morajo za stvar zavzeti organisti ali drugi glasbeno izobraženi, ki morajo zvonivce poučiti, kako je umevati knjigo. Moja želja je, naj bi knjigo naročila vsaka župnija, organisti naj bi knjigo najprej sami temeljito preštudirali, na to pa naj bi polagoma navajali zvonivce na pravilno pritrkavanje po vzorcih. Brezdvomno se bodo v kratkem pokazali prelepi sadovi, ki jih bo verno ljudstvo silno veselo.

Omenjam še, da se ob koncu knjige na posebni sliki pojasnjujejo posamezni deli zvona in njega armature. Zeleti je, da bi se vsi oprijeli istih izrazov. Končno je natisnjenih še »Deset zapovedi za cerkovnike, zvonivce in pritrkovavce«. Ako bi se vsi ravnali po teh zapovedih, bi se naši zvonovi obvarovali marsikatere poškodbe. Dobro bi bilo, ko bi te zapovedi visele na zidu pri zvonovih v vsakem zvoniku. Zato je izšel tudi ponatis teh zapovedi z večjimi črkami. Posamezni izvodi tega ponatisa se dobe v Katoliški knjigarni v Gorici po 3 lire. Cena »Slovenskega pritrkovavca« je 20 Din, v platno vezana knjiga 25 Din.

Vsem, ki se zanimajo za napredek našega zvonjenja in pritrkavanja, priporočam knjigo kar najtopleje. Fr. Ferjančič.

NAŠI GLASBENI LISTI.

»Pevec« 1926, 7-8, prinaša Anton Dolinarjev Donesek k glasbeni estetiki (posnetek predavanj, ki jih je imel pri letošnjih pevskih tečajih Pevske zveze); M. T. priporoča skrb za pevski naraščaj v zborih, Ivan Primožič dovršuje članek o moči glasbe. M. T. drami pevske zборе, naj poročajo o svojem delovanju in uspehih. Sledj Vestnik Pevske zveze, poročilo o novih skladbah, o naših glasbenih listih itd. — Priloga prinaša sklep Mirkovega moškega zbora »Pradedom«, Anton Dolinarjev čeden mešani zbor »Doma«, tri od »Antona Svetka spretno prirejene narodne pesmi in del Ivan Ocvirkovega mešanega zbora »Oj polje razcveten«.

»Zboric« 1926, 7-8, so pričeli objavljati dr. J. Mantuanijevo razpravo o jugoslovanski glasbi (I. Srbska glasba); podani so življenjski podatki skladateljev: Franceta Marolta, tehnika v Ljubljani, Viljka Ukmarja, pravnika in konservatorista v Ljubljani, Josipa Pavčiča, profesorja drž. moškega učiteljišča v pok. v Ljubljani, in hrvatskega skladatelja Jakova Gotovaca, zborovodja jugoslovanskega glasbenega društva »Mladost« v Zagrebu; ocenjene so nove slovenske skladbe, slede poročila o pevskih društvih itd. V prilogi štev. 7. sta objavljena dve jako zanimivi, izvrstni skladbi Jakova Gotovaca, »Jadovanka za teletom« in »Smiješno čudo«, v štev. 8. pa od Franceta Marolta prirejena koroška narodna »Jaz 'mam pa konjča ...« in Emil Adamičev tudi moški zbor »Ljubi, dokler je čas.«

»Tamburaš« 1926, štev. 6. prinaša A. Rubinsteinovo Melodijo op. 3., prirejeno za tamburaški zbor od A. Gröbminga. Glasbeno književna priloga pa daje navodila za trzanje ali tremoliranje itd. Zanimive so drobne vesti.

»Sr. Cecilija« 1926, štev. 4. ima sledeče članke: Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu (1827—1927) (dr. A. Goglia); Još o bilježenju istarskih starinskih popijevki (Ivan Matelić); Rimska »Schola cantorum« i Raffaele Casimiri (dr. O. Bernardin Sokol); Chorda recitativa (don Urban Crisomali); Nove orgulje u Somboru (Fr. Dugan); Pismo iz Praga (dr. M. Gavazzi); Održavanje pokusa u seljačkom pjevačkom društvu (J. B. Krnic); Svršetak muzičke sezone (L. Šafranek-Kavić); Muzička sezona u Splitu (Kali-Per); Vrlo stare litanije još u porabi u Splitu (O. A. Zaninović). Slede dopisi, glazbena literatura, pregled štampe u glazbi, razne vijesti itd. — V glasbeni prilogi so skladbe: Veliča duša moja (Magnificat), zl. S. Marija Tarzici a Fosić in Juravit Dominus, zl. O. Jordan Viculin

»Jugoslavenski muzičar« 1926, štev. 7. piše o fondih Saveza muzičara; J. Jarh dovršuje članek »Društvo slovenskih organistov v Celju, njegov razvoj in borba za obstanek, med dopisi sta dve pismi: Jos. Pavčičevo Srečko Kumarju in Kumarjevo Pavčiču; pregled glasbenih listov; J. V. Vrutičky razpravlja o modernih psihofizičnih smereh v glasbeni vzgoji in učnih metodah; slede organistovske zadeve in zvezne vesti. — Štev. 8. prinaša članek »Nezdrave razmere« v organizacijskem gibanju naših glasbenikov, Slatinski obravnava plače organistov na Štajerskem in Kranjskem, ozar. poroča o nekih slučajih iz organistovskega življenja, ki so bolj izrodki, a ne normalni dogodljaji; slede dopisi, kulturni pregled in zvezne vesti.

RAZNE VESTI.

Osebnosti. Konservatorijski ravnatelj in intendant Narodnega gledališča v Ljubljani Matej Hubad je obhajal 28. avgusta 60letnico svojega rojstva. Prezasluznemu slovenskemu kulturnemu delavcu, ki ima za povzdigo slovenskega petja in glasbe izredno velike zasluge, želimo ob tej priliki še mnogo zdravih in z največjimi uspehi blagoslovljenih let. — Naš sotrudnik P. Bernardin Sokol, frančiškan iz Dubrovnika, je napravil lani 6. aprila doktorat bogoslovja na rimskem vseučiliškem bogoslovnem kolegiju, letos 30. junija pa je dovršil svoje glasbene študije na »Pontificia scuola superiore di Musica sacra« v Rimu in promoviral kot doktor cerkvene kompozicije in profesor gregorianskega petja. Iz gregorianskega petja je s Sokolom hkrati promoviral dr. Ivan Crisomali, duhovnik splitske školije. — Meseca junija je diplomiral na Mojsterski klavirski šoli drž. konservatorija v Pragi naš rojak pianist Anton Ravnik, brat prof. Janka Ravnika. Vsem trem prav iskreno čestitamo. — Meseca julija se je mudil v domovini naš rojak Ludovik Bajde, član opere v Lipskem. — Z redom sv. Save IV. razreda sta bila odlikovana Hinko Druzovič, profesor na moškem učiteljskem v Mariboru, in Josip Pavčič, upokojeni profesor moškega učiteljskega v Ljubljani. — Glasbena Matica v Ptujju je dobila novega ravnatelja Karelja Pahorja, bivšega ustanovitelja Glasbene šole v Idriji in poznejšega učitelja petja na gimnaziji v Banjiluki.

Dr. Milko Lubec, vladni svetnik v Ljubljani, je meseca maja smrtno ponesrečil na južni italijanski strani Prisojnika. Dne 5. avgusta so ga šele našli in pokopali 8. avgusta v Kranjski gori. Blagopokojnik je kot vladni referent mnogo storil za prospek naše kulture sploh, zlasti še glasbene. Bil je tudi član Orkestralnega društva Glasbene Matice, kjer je igral violo. Naj počiva v miru!

O. Tadija Leko, profesor glasbe na frančiškanski gimnaziji na širokem Brijegu v Hercegovini, je umrl 4. julija v šarajevski bolnici na sušici. Rojen je bil 30. aprila leta 1896. na Bjelopolju pri Mostarju. Bil je dober redovnik in nadarjen glasbenik. Glasbo je študiral v Ljubljani ter dovršil orglarsko šolo Cecil. društva leta 1920. z odliko. Kot gojenec orglarske šole je eno leto poučeval svoje součence srbohrvaščino. Pozneje je dopisoval v »Sv. Cecilijo« in tudi kot skladatelj se je nekoliko udeleževal. R. I. P.!

V Ljubljani je meseca avgusta umrl ugledni meščan in ustanovitelj slaščičarne, Jakob Zalaznik. V mlajših letih je sodeloval kot pevec na šentjakobskem koru in pri »Ljubljani«, ki jej je bil ustanovitelj. Bil je veren, dober človek, krščansko se je ločil iz tega sveta. Naj se spočije in veseli pri Bogu!

G. Peter Griesbacher, kanonik pri Sv. Emeranu, profesor na glasbeni šoli v Regensburgu in po širnem svetu znani cerkveni skladatelj, se je, potujoč v Dalmacijo, v spremstvu stolnega kanonika Münza dne 25. julija oglasil v Ljubljani. Slučaj je naneseł, da sta prišla gospoda s kolodvora naravnost v frančiškansko cerkev v trenutku, ko se je imela pričeti dopoldanska služba božja. Z oficijatorjem sta po pridigi pristopila vsak k svojemu oltarju, zbor pa je na koru prepeval šlovenske pesmi: Premrl »Mašne št. 1, 3, 5, Sattner »Planike« št. 3, po povzdigovanju pa Premrlove nove tri »Obhajilne« št. 2, 3 in 7, na novo in temeljito naštudirane. Seveda je navzočnost odličnega skladatelja

navdušila zbor, da je točke izvajal s posebno pazljivostjo in točnostjo, in žel pohvalo: »Ein starker, gut geschulter Chor«. P. Hugolin je po maši pozdravil Griesbacherja v imenu Cecilijinega društva in gospod je naročil, naj sporoči društvu njegovo zahvalo. — Na vprašanje, kakšen vtis je naredila nanj slovenska pesem, je odgovoril, da pozna naše pesmi, da mu je g. Premrl pred par leti poslal nekatere svoje skladbe na ogled in da so mu zelo ugajale. P. Hugolin je peljal gospoda na grad, jima razkazal glavne točke mesta in okolice, popoldne ob 5 sta se odpeljala dalje v Zagreb. P. H. S.

Učiteljsko zvezo na Primorskem je vlada razpustila. Slovenska učiteljska društva so si leta 1920. osnovala lastno zvezo, ker radi priključitve Primorskega k Italiji niso mogla več ostati včlanjena v Zvezi v Ljubljani. Pevski zbor primorske učiteljske zveze je pod vodstvom Kumarjevim priredil 24 koncertov; zadnji v Kanalu je bil prepovedan. Zveza je izdajala »Učiteljski list« in »Novi rod«. Založila je tudi dvoje glasbenih zbirk: »Plamene«, zборе za odrasle, in »Otroške pesmi«, oboje uredil Srečko Kumar.

Pevski zbor učiteljstva v Sloveniji namerava prirediti v bližnji sezoni dva koncerta; enega s hrvaškimi, drugega s slovenskimi modernimi skladbami.

Književno-glasbeni natečaj ministrstva za prosveto. Umetniški oddelek ministrstva za prosveto je z dne 26. junija leta 1926. razpisal natečaj za najboljšo dramo, povest, pesem, vokalno in instrumentalno skladbo. Za vokalno skladbo, za zbor ali za glas s klavirjem je določena nagrada 2000 Din. Za instrumentalno skladbo za velik orkester (oblika simfonije, simfonične pesnitve ali suite) nagrada 4000 Din. Upoštevajo se samo še ne tiskana in nikjer objavljena dela. Skladbe morajo biti pisane s črnilom, jasno in čisto. Nagrajena dela ostanejo popolna last avtorjeva. Rok natečaja 1. dan februarja leta 1927. Člani razsodišča za skladbe so: Peter Krstič, Stevan Kristič in Ivan Brezovšek.

Katoliško tiskovno društvo na Goriškem je pričelo zbirati slovenske narodne pesmi med primorskimi Slovenci, in sicer cerkvene kakor svetne, z napevi vred. Pozivlja pevovodje in druge, ki so za ta posel sposobni, da zapisujejo pesmi in napeve. Sotrudnikom bo KTD izplačevalo nagrade.

Rumplove orgle na Ježici pri Ljubljani je mojster **Fran Jenko** iz St. Vida nad Ljubljano prenovil. Vstavil je nov principal s cinastimi labiji in cinastimi uglaševalnimi prerezi. Mesto kvinte je dal orglam nov, krasno intoniran, primerno tresoč Vox coelestis 8'. 98 prejšnjih lesenih piščali je nadomestil s cinastimi. Prenovitev in ureditev orgel stane 14.000 Din. Delo je dobro izvršeno in hvali mojstra.

Službo organista pri stolni cerkvi sv. Justa v Trstu je prevzel **Gaston Zuccoli**, znani tržaški glasbenik in skladatelj. Med vojno je Zuccoli sodeloval pri enem izmed stolničnih cerkvenih koncertov v Ljubljani. Zadnji čas je izdal skladbo »Ave Maria« za en glas in orgle (Casa musicale Fabbri & Cie, Trieste, 4 lire). Ob letošnji proslavi sv. Frančiška nameravajo v tržaški stolnici izvajati Zuccolijevo latinsko mašo v čast sv. Frančišku za mešani zbor in orgle.

TO IN ONO.

Dostavek k spisu »Ivan Mercina«. Ko sem bil dotični spis že davno izročil uredništvu, mi je g. pisatelj **Janko Leban** poslal še te-le vrstice, ki jih tu objavljam neizpremenjene:

»Z zanimanjem sem čital Vaš spis 'Ivan Mercina' v 'C. Glasb.'. Morda še ne veste, da je Mercina kot učit. kandidat nabral po Vipavskem nekaj narodnih pesmi ter jih izročil mojemu bratu skladatelju, Avgustu, ki je bil tedaj učitelj na c. kr. vadnici v Gorici. Brat Avgust je povil lep 'Venček' za moški zbor, -a jaz sem po njegovi smrti priredil ta 'Venček' za mešani zbor. To delo je g. Grad spravil na oder v Rokodelskem domu v Novem mestu. Jako je ugajalo. — Na željo in prošnjo nekih pruskih oficirjev sem o vojni tekst tudi ponemčil in gospodje, ki so sami bili muzikalni, so se čudili lepoti in miloti naše narodne pesmi. Morda se mi posreči delo izdati.«

G. Janku Lebanu izrekam iskreno zahvalo tudi za to drobtinico. Fr. Ferjančič.

Še ena Anton Foersterjeva skladba. G. Anton Koritnik, ravnatelj v knezoškofijski gimnaziji v Št. Vidu nad Ljubljano, sporoča našemu uredništvu: »Radi točnosti naj mi bo dovoljeno navesti še eno delo pokojnega mojstra A. Foersterja, ki ni navedeno v zadnjem »Cerkvenem Glasbeniku«, to je: Triglav. Slovenske pesmi. Za samospjev s spremljevanjem klavirja uredil Ant. Foerster. Sbirka slovinskih pesni narodnih a znarodnelych. Zbirka obsega v dveh sešitkih 24 naših najlepših narodnih pesmi za en glas z ljubkim, Foersterju lastnim spremljevanjem. Zbirko je založil Fr. A. Urbánek v Pragi. Letnica ni navedena.«

Angleško mnenje o slovenski pesmi. Anglež, ki je bival dalj časa v Sloveniji na lovu postrvi, je pisal v londonskem »Times« 4. avgusta 1926 med drugim: »Niti v Rusiji nisem slišal ugodnejše glasbe, nego je bilo petje slovenskih kmetov.«

»Jugoslovansko« komponiranje. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je začetkom julija t. l. koncertiralo v Zagrebu. Izvajalo je največ Emil Adamičevih skladb. Hrvatski kritik Rudolf Matz piše o tem koncertu v »Hrvat« (17. julija 1926) v članku »Glazbena kronika«: »Povodom ovog koncerta osvrnut ću se na skladbe savremenih slovenačkih skladatelja. Odmah moram spomenuti, da sam dobio dojam, kao da su pošli krivim putem. Za voljo nekog jedipstvenog »jugoslavenskog« izražaja biraju oni tekstove bosanski fevdalinska, slavonskih pa če i makedonskih nar. pjesama i zastavljaju tako svoju čistokrvnu slovensku pjesmu sa svim njezinim plemenskim vsebinama.¹ — Neka vrlo uvažena hrvatska kulturna radnica se je izrazila: lijepa glazba ali nekako strana! — Isti vtis je dobio g. Matz in mnogi drugi. G. Matz piše dalje: »U tim stvarima nema dovoljno iskrenosti i onog tipičnog slovenskog melosa a sama glazba ne odgovara često puta karaktera — Slovencima skroz nepristupačnog — bosanskog ili kojeg drugod teksta, pa izgleda, da su te stvari pisane za volju »ujedinjenja, oslobodjenja ili bilo već koje političke koncepcije.« — Zato sklepa g. Matz, naj slovenski skladatelji prepuščajo srbske tekste srbskim, hrvatske hrvatskim skladateljem, slovenski pa naj obdelujejo svoja glasbena polja in njive.

¹ Seveda ne delajo vsi slovenski skladatelji tako. Tisti pa, ki se jih to tiče, naj si zgornjo prav umestno lekcijo dobro zapomnijo. — Urednik.

Darovi za »Cerkveni Glasbenik«. Menjalnica v Zireh, 20 Din. — Tomaž Holmar, organist v Šmartnem pod Šmarno goro, 20 lir. — Franc Kramar, organist v Poljanah nad Škofjo Loko, 10 Din. — Darovalcem se najlepše zahvalujemo in priporočamo naš list nadaljnji naklonjenosti naših naročnikov in prijateljev.

Popravek. V dr. Josip Mantuanijevo razpravo o Palestrini se je v zadnji številki vrinilo par tiskovnih pogreškov. Na str. 93., vrsta 9, naj se bere pravilno: tedaj dobimo, da je preteklo ob rojstvu 1525 let, 1 mesec, 1 dan. Pri opombi štev. 17 pa: Verjetnost raste za leto 1526.

LISTNICA UPRAVE.

Še približno polovica naročnikov ni poravnala naročnine za l. 1926. Da nam ne bo treba zamudnikov vsakega posebej terjati — kar ni ljubo ne enemu ne drugemu — prosimo **nujno** za čim prejšnjo poravnavo.

Naša priloga. Današnja priloga (8 strani) prinaša introit, gradual, ofertorij in komunijo za novi praznik Kristusa Kralja (31. oktobra), zložil Stanko Premrl; Anton Jobstovo evharistično »Odprite se, nebeški dvorik in Fr. Pogačnikov motet »Cor dulce«. Posamezni izvodi po 3 Din.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj **Stanko Premrl** v Ljubljani.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani **Karel Čeč**.